

किरेबंट

जॅक्स फेर्नांडीश

किरवंट

जॅस फेर्नांदीश

माणीक प्रकाशन

किरवंट

(कविता संग्रह)

Kirvontt

(Collection of Poems)

कवी:

जॅस फेर्नादीश

Poet :

Jess Fernandes

प्रकाशन क्र. २९

PUBLICATION NO. 29

© सौ. मिना जॅस फेर्नादीश

© Smt. Meena Jess Fernandes

पयली उजवाडावणी :
एप्रील २००६

First Publication :
April 2006

उजवाडावपी :

सौ. मिना जॅस फेर्नादीश

माणिक प्रकाशन,

जॉन्सन व्हिल्ला,

आमोणें, केंमें, गोंय.

४०३७०५

Publisher :

Smt. Meena Jess Fernandes

Mannik Prakashan

Johnson Villa,

Amona, Quepem - Goa

403705

अक्षर जुळणी :

जय हिन्द प्रिंटर्स,

देळें, काणकोण, गोंय.

Typesetting :

Jai Hind Printers,

Delem, Canacona, Goa

छापपी:

शांभवी प्रिंटर्स,

नागेशीं, फोंडें, गोंय

Printers :

Shambhavi Printers,

Nageshim, Ponda, Goa

मुखचित्र आनी भितरलीं चित्रां :

गौरीश र. वेर्णेकार

Cover and Pictures :

Gourish R. Vernekar

मोल : १५०/- रुपया

Price Rs. 150 /-

ओपणी

हो म्हजो गितांझेलो
म्हज्या काणकोणच्या पाचव्याचार
झाडांक, माडांक, पाळवळेचे रुपेरी रेंवेंक
आनी भांगरान भरलेल्या काळजांक
हांव उपकारान भरून अर्पितां.

जॅस फेर्नादीश

गोंयचे अनेक जागे म्हज्या जिवीताचे भाग कशे म्हाका फावो जाल्यात. पूण, जो जागो काणकोणाचे पाळवळेचे किनारेर म्हाका फावो जाला, तो तर सामकोच वेगळो.

ह्या जाग्यार म्हजें रचण धरून जल्माच्या दिसाच्यान म्हजें सगलें भुरगेपण आनी तरणाटेपण ते रेंवेंच्या कणोरां मदीं आनी माडांच्या सांवळ्या मदीं हांवें सारलें. आनी त्या रेंदेरांच्या गितांनी आनी काळजाक हात घालपी संगीतान म्हज्यांत एक कवी रचलो. आनी जेदना १९७२ वर्सा हो म्हजो जल्माचो गांव सोडून, म्हज्या बापायच्या घरा केपें वचपाची म्हजेर पाळी आयली, तेन्ना म्हज्या काळजाचे दोन भाग जाले. एक म्हज्या वांगडा केपें गेलो आनी एक ते सपेरी रेंवे आनी त्या सर्गाचे दिकेन वयर चडपी माडां मदीं घुस्पून रावलो. तो थंयचो कसोच हाललोना. हाताकूय गावलो ना.

तेच खातीर आयज मेरेन ह्या गांवांतूच न्हय तर आख्ख्याच काणकोणाच्या तालुक्यांत खंय - ना - खंय म्हज्यो यादी भुरगेपणावयलीं मस्तेपणां, पिरोपणां आनी तरणाटे - पणावयल्यो जाणवाचो म्हज्या मुखार उदेवपाक लागतात, ज्या वेळार हांव त्या-त्या वाठारांतल्यान म्हजी वाट चलतां.

ह्या मोगाळ लोकान म्हाका सदांच आपलोच म्हणून मानून घेतला आनी तसोच वागयला. आतां पासून कंदनाय हांव काणकोणां येतां तेदना हांव एक बाळ आपले आवयचे उंटयेंत येता तसो उमळशिकेन येतां. आतां पासून हांव म्हज्या केपेंच्या घरांतलो भायर सरून काणकोणां येतां, तेदना हांव घरा वचून येतां म्हणून सांगून येतां. आनी परतून घरा वयतां तेदना केपें वचून येतां म्हणून म्हज्या इश्टांक सांगून येतां.

खरें म्हणशीं जाल्यार म्हजें घर आयज पाळवळें ना. तें आसपाक म्हणून कित्याक जाय ? सगलें पाळवळेंच तर म्हजें घर आनी आख्खेंच काणकोण तर म्हजो गांव जावून रावला.

काणकोणाच्यान भायर सरल्यार तर आयज ३४ वर्सा सोंपलीं. तरीय तो मोग देंवंक ना. चडत गेलो. ते खातीर हे म्हजें पुस्तक हांव म्हज्या जल्म गांवांक, म्हज्या मोगाच्या काणकोणकारांक आनी खेरीतपणी पाळवळेच्या भावां - भयणांक, ते रुपेरी वेळेक ह्या सगळ्या मोगा खातीर तुमच्या फुड्यांत दवरतां.

हें पुस्तक इतले बरे तरेन तयार जाला जाल्यार, ताचो व्हडलो वावराचो वांटो म्हज्या इश्ट सुनील पालकाराचो, ताणें म्हजे बरपावळींत म्हाका भरपूर सुचवण्यो केल्यो आनी आपलो मोलादीक वेळ दिलो.

म्हज्या मोगाच्या इश्टान, बाब कमलाकर म्हाळशीन ह्या पुस्तकांत फक्त दोन उतरांच बरोवंक नात. म्हत्वाच्यो सुचोवण्यो केल्यात आनी हें पुस्तक, प्रूफ रिडींग करून, तयार करपाची जापसालदारकी आपल्या भुजांचेर घेतली. पणसुल्यांतल्या बाब गौरीश वर्णेकारान मुखावेलें चित्र काडला जाल्यार ताच्या भावान श्री. धर्मेश र. वर्णेकार आपल्या स्टुडियोंत म्हजो फोटो काडला. हाणें आपल्या छापखान्यात म्हजें पुस्तक सुंदरतायेन तयार केलां. पैंगीणच्या बाब अनंत अग्नीन म्हजी वळख फाटल्या पानार दिल्या. म्हजो बाळ - मित्र पाळवळेचो - बाब मार्टीन मिनीन फेर्नादीश हाणें म्हज्या पुस्तकाचेर दोन उतरां उलयतलो म्हणपाचें कबूल केलां. म्हज्या काळजाचो इश्ट शेळेरांतलो गिल्हेर्म मार्टीसान, ताचे घरकात्रीन आनी भुरग्यांनी म्हाका भाव कसो सदांच मांदून घेतलां आनी तांचें घर आयज म्हजें काणकोणचें ठिकाण जालां. म्हजे घरकात्रीक मिनाक तेगूय पुतांक, जॉस्तन, ब्रायन आनी ब्रदर लॉयडीक, तांच्या मोगा आनी सोंसनीकाये खातीर सांबेमाजार उपकार मांदतां.

तशेंच काणकोण लायन्स क्लबाच्या पदाधीकाऱ्यांचो आनी वांगड्यांचो हांव काळजांत थावन आभारी. ताणी ह्या म्हज्या जल्म गांवांत म्हजो भौमान केलो आनी आयज ह्या तांच्या व्हडा दिसाक, हें म्हजें पुस्तक उजवाडावपाच्याय एका सुवाळ्यांत सुवाळो घडोवन हाडलो. त्या सगळ्या काणकोणकारांनी हातभार लायलले घरगुतीचें दायज ही किरवंट आपले किर्वटीक लायली आनी म्हाका सदांकाळचो तुमच्या काळजांचो रिणकारी केलो. हे खातीर म्हज्या काळजांत थावन तुमकां सगळ्यांक देव बरें करूं म्हणटां :

देवा ह्या जिवीता खातीर हांव तुजो उपकारी
आनी त्याच जिवीता खातीर
काणकोणकारांचो रिणकारी
प्रत्येकाक कांतोवून दवरतां
ह्या काळजाचे पाट्येरी
उडटां अंत्रळांत लावून तुमच्या
मोगा पाकटे दोनूय म्हज्या भुजांरी

जॅस फेर्नादीश

जेसाची गिरेस्त किरवंट

लोककलाकार तियात्रिश्त ते लोकमनांचो कवी जेस आनी दर्यावेळेवयलो पाळवळका ते कार्यालयीन अधिकारी जेस फेर्नांडीस हाची साहित्यीक आनी प्रशासकी कारकीर्द खब नाशिल्लो गोंयकार मेळपाक कुस्तार ! कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृतीच्या मळावयले कार्यकर्तो जेसबाब तर सगल्यांचेच संवकळीचो; जाल्यारूय खेरीत आयटाचो, खेरीत साऊदीचो आनी खेरीत उतरांबोलांचो. दिसपाक वयलेवयर कॉमिक कसो, पूण काळजाची खराय खोल दर्याची, गर्भकुडीची व्हांवती नितळ, शितळ झरांवाची आनी तकलेची अस्वस्थताय सैरभैर कवीची!

देखुनूच, साहित्यांत विशेश करून कविताक्षेत्रांत स्वताची खाशेली पांयवाट निर्मिल्ल्या जेसाची गिरेस्त किरवंट नियाळटना म्हाका स्वताक कसलेंच अजाप दिसलें ना ! कित्याक तर १९९४ ते २००६ ह्या काळांत जेस आपलेआपूण आपली गिरेस्त किरवंट सांसपितालो, तातुंतलीं पोवनां, माणकां, मोतयां, हिरे बारीकसाणेन नियाळटालो आनी घसघशीत वस्ती आंगा पांगांर चडोवन चारचौगांत येवपाची वाट पळयतालो, खात्रीन !

कोणाक सांगूं काणी हांव
एकमुळ्या ह्या काळजाची ?

अशें विचारीत येवपी जेस दर दिसाच्या दर एका खिणाक कांय मोडां माड्डयत वयता आनी ताचो गिन्यानाचो सुर्या जिवीताक उजवाडान न्हाणयता .

तुवें आमचीं सगलीं सपनां
कोळवाच्या उंचल्या शिवड्यांनी झेल्लीं
म्हणपी रेंदेरांचो कवी जेस मोगाचीं, प्रीतीचींय खेरीत सपनां जियेतना केन्ना दिश्टी पडटा,
जाल्यार

मनीसपणूच जाला हांगा
मनशांवांगडा आजारी
दोमडेखातीर भाव जातात
एकमेकाचे शेजारी

अशे रितीन अस्वस्थ जाल्लो जेस पुराय कवितासंग्रहांत मदींमदीं दिश्टी पडटा.

जेसामदलें सामाजिकपण, देशप्रेम लेगीत कवितेच्या रुपान झळकताच. जेस कोण हें कळपाक ताच्यो किरवंट, हांव कोण आनी म्हज्या श्रीकृष्णा ह्यो कविता मुजरत वाचपाकूच जाय.

खरें म्हणल्यार जेसबाबाच्या जिवीताच्या पुस्तकाचें पान आनी पान वाचण्यांक किरवंट उस्तावन दाखयता, फुडलें पान वाचपाक लायता आनी आपलेवांगडा समेस्तांक हांव कोण विचारपाक लायत तांका तांचीय किरवंट उस्तुवपाक लायता.

खरे कवितेचें वर्म आनी मर्म जेसबाबाची किरवंट उतरादोलांनी तालसुरांत सांगता म्हणल्यार अतिताय जावंची न्हय !

ॐ श्री दत्त,
श्रीस्थळ, काणकोण, गोंय

५ एप्रील २००६

कमलाकर दत्तागम म्हाळशी

मांडावळ

१ - वृंदावन	१	४० - चार्ने	५२
२ - ध्वनी	१०	४१ - कालचे जिवीत	५३
३ - म्हज्या भितरलो	११	४२ - खुरीस	५४
४ - असर	१३	४३ - चूड	५५
५ - तो कोण?	१४	४४ - पूल	५६
६ - अज्वर	१५	४५ - परकेपण	५७
७ - नड	१६	४६ - जिवीत धर्म	५८
८ - मतां आनी कुतां	१८	४७ - आकार	५९
९ - इतिहासकार	१९	४८ - खुरसाचो भार	६०
१० - साडेतीन हात	२०	४९ - रुपया	६१
११ - उजो	२१	५० - चंद्राची वळख	६२
१२ - काळजांतलो गुलाब	२२	५१ - मदल्यो वळी	६३
१३ - बापूय	२३	५२ - परजळ	६४
१४ - काळोक पेटला	२४	५३ - कांबळ	६५
१५ - काळजा मेरेन	२५	५४ - माळ	६६
१६ - खडपावेली उतरां	२६	५५ - सत्य	६७
१७ - सुर्या उदेता	२७	५६ - पावणी	६८
१८ - सिंवासन	२८	५७ - बेनुल्ली	६९
१९ - सुर्याचे पूत	३०	५८ - गीत	७०
२० - रेंदराचे स्वर	३१	५९ - हांसो	७१
२१ - सपन	३३	६० - भावना	७२
२२ - किर्णां	३४	६१ - जस्मिन	७३
२३ - बुचकळी	३५	६२ - सांवळ्यो	७५
२४ - येवजणो	३६	६३ - चिमटीभर माती	७६
२५ - चित्रा	३७	६४ - छाती	७७
२६ - स्वातंत्र्याचो स्वर	३८	६५ - पावस यादींचो	७८
२७ - दोमडी	३९	६६ - आबोली	७९
२८ - विजयाचो मुकुट	४०	६७ - म्हजे बार्गेत	८०
२९ - दुभाव	४१	६८ - माये	८१
३० - पसवण	४२	६९ - माड	८२
३१ - गितांतल्यो वळी	४३	७० - म्हजो बापूय	८३
३२ - लांब काणी	४४	७१ - बापायची मुस्तायकी	८४
३३ - दिनवास	४५	७२ - प्रश्न बापायचो	८५
३४ - आत्मवंदना	४६	७३ - भांगराचे हात	८६
३५ - गणित	४७	७४ - नमस्ते	८७
३६ - अमृत न्हाण	४८	७५ - घुवांड्यो	८८
३७ - पावस	४९	७६ - फोन सादेलो	८९
३८ - नमस्कार भारता	५०	७७ - दोन पाकटे	९१
३९ - चूल	५१	७८ - बाजार	९२

७९ - चार रस्ते	९३	९६ - सासाय	१११
८० - नातलां	९४	९७ - दोंगराचे तेंगशेवेल्यान	११२
८१ - काटिक	९५	९८ - भारत माता	११३
८२ - हात जोडून	९६	९९ - जेजू	११६
८३ - कीरण	९७	१०० - नातें	११७
८४ - म्हजो ईश्ट	९८	१०१ - फुल्लीं फुलां	११८
८५ - पुर्णताय	९९	१०२ - दोरी तुटिल्लें शीड	११९
८६ - आमशींगेंतल्या शारांत	१००	१०३ - चल गो शेंवत्या	१२०
८७ - जाय तें माग	१०१	१०४ - रितो घोटेर	१२१
८८ - नवें गीत	१०२	१०५ - सपन	१२३
८९ - शोकसभा	१०३	१०६ - किरवंट	१२५
९० - विशय	१०४	१०७ - हांव कोण	१२८
९१ - देणें	१०६	१०८ - चोरी	१३०
९२ - अटंगें रान	१०७	१०९ - मौनपण	१३२
९३ - हांव येतां	१०८	११० - उमाळे	१३३
९४ - जीण सोपयली	१०९	१११ - म्हज्या श्रीकृष्णा	१३४
९५ - म्हज्यो यादी	११०		

जॅस फेर्नादीश हांचीं फुडलीं पुस्तकां

रेंदेर (कादंबरी)- देवनागरी आनी रोमी

किरवंट (कविता संग्रह) -रोमी

काळीज कमळां (धर्मीक काणयो) - देवनागरी

फुडाराक तूं कोण ? (भुरग्यांखातीर) - देवनागरी

१. वृंदावन

जाग्रुत रावन फांतोड पळय
सूर्य राया येता
दोळे भरून जग पळय
काळ जीण चोरता

घामाच्या शिपण्यान शेतांत
कणान कण पिकता
कष्टांचें मोल थंय
वान्या वांगडा धोलता

काळजाच्या उकत्यांच दोळ्यांक
निसर्ग धन दिसता
मनाच्या वृंदावनात
ईश्वर प्रीत फुलता

वडाच्या पाळां झेलीर
मन एक झेलता
दसणेच्या झाडार बसून
शेवणें एक गायता .

२. ध्वनी

कोणाक सांगूं काणी हांव
एकमुळ्या ह्या काळजाची
काणयेंत आसा जायती प्रजा
राणी सांडल्या राजाची ॥१॥

मंत्री आसा संत्री आसा
न्याय आसा नीत आसा
खंय पडली कळना जाल्या
मुदी ताच्या बोट्याची ॥१॥

रीत आसा रिवाज आसा
वेस आसा भेस आसा
कळना खोट सुटली कशी
नव्याच ताच्या बुटाची ॥२॥

सुकती आसा भरती आसा
सुकां आसा दुकांय आसा
खंय तरी पडली खरी
नथ तिच्या नाकाची ॥३॥

नृत्य आसा नाच आसा
पायजणांचो साज आसा
मोनी कशी जाली ध्वनी
हातांतल्या त्या कांकणांची ॥४॥

३. म्हज्या भितरलो

तुका इल्लो वेळ आसा?
नासल्यार वेळ काडचोच पडटलो
म्हजेर एकूच उपकार कर
फकत एक पावट एक उपकार
एक आर्म आनी त्या
आर्मांत घालूंक मिठाची गुळी दी
कित्याक जाणां ?
म्हज्या भितरल्या फटींगाक
मिठाच्या फारान मारपाचो आसा

हांव खात्रीन सांगतां
म्हज्यांतल्या फटींगाक मारतकच
म्हज्या भितर नंदत आशिल्ली
भ्रश्टाचाराची शिमरी सावळी
वा-यान रूख
मुळासकट हुमटोन जमनीर पडचो
तशी शीळेवरी जमनीर पडटली
मागीर म्हाका जाय तसो
मेकळो उस्वास घेवंक
स्वातंत्र्य मेळटलें

म्हजे खातीर आनीक इल्लो
म्हत्वाचो वेळ दी
तूं ना म्हणचोना हाचो म्हाका
पुराय भरवंसो आसा
हो वेळ कित्याक जाणां ?
म्हज्या काळजांत कुशिल्ल्या
काळंगाच्यो बियो किल्लेचे आदींच
काळीज झाडपाचें आसा
कसलोय अजापांचो जादू
तुजेकडेन आसा जाल्यार

येतना घेवन यो
हांव देवाचो सोपून घेवन सांगतां
म्हजें काळीज निवळ जातकच
दुश्ट प्रवृत्तींचीं पाळां
आपशींच करपून वतलीं
आनी जमताच जाल्यार
आनीक इल्लो वेळांतलो वेळ दिवन
सासणाचो उपकार कर

म्हजीं अदृश्टां मेजपाचीं आसात
नाकटी, पोंड वा पायलेन
तीं मेंजूक जावपाचीं ना
तीं मेजपाक कसलें तरी
आतवेंच माप लागतलें
तें तूं घेवन यो
हांव आत्मविस्वासान सांगतां
हीं अदृश्टां मेजून जातकच
दुसरीं कसलींच अदृश्टां म्हाका
आफडूंक लेगीत येवपाचीं नात.

४. असर

मनीसपणाचे खून करतल्या
निर्जन झुजामळार
केल्ल्यो म्हजे जिणेच्यो तिसत्यान तिसत्यो
खिळायल्यो जायते पावट
अपमानाच्यां खिळ्यांनी
उणाकपणाच्या खुरसाक आनी
व्हांवयली म्हज्या पवित्र
तांबड्या रगताची गंगा

एकूय पावट म्हाका
मरण आयलें ना
हें काळीज म्हजें हांवें
म्हज्या जीवा सकट
समर्पण केलां
ह्या जिवीताच्या पुर्साक
तेन्ना रावन
तोच जियेता म्हज्यांत
प्रत्येक खिणाक

तशीं मोडांय जायतीं भिगलीं
दर दिसाच्या दर एका खिणाक
कांय मोडां माड्डयत गेलीं
कांय काळीज बुडडीत गेलीं
घडये आतां तीं मोडांय
निर्शल्या जावंये, कारण
तांच्या प्रयत्नांचो म्हजेर
कसलोच असर जायना.

५. तो कोण ?

म्हज्या सुपुल्ल्याच निरामय दोळ्यांक
इतलो अथांग संवसार दाखोवपी
तो कितलो व्हड काय ?

म्हज्या मनाक आपलें घर मानून
म्हज्यांत आपली वस्ती करी सारको
हांव कोण काय ?

ह्या आखख्याच विश्वाचे चित्र
म्हजे कल्पनेचे फास्केत घालपाक
कल्पना म्हळ्यार कसलें निरामय विश्व काय ?

हांव ताच्या म्हाऱ्यांत वयतां तेन्ना
ताच्या स्वरुपांत भरसून वचपाचें
म्हाका भणय मेळत काय ?

ताचें तेजगर्भित निराकार रूप
म्हाका पळोवपाचें आसा
थंय तो म्हाका व्हरत काय ?

६. अज्रंवर

सोवीतकायेचो अंत नाशिल्ल्या अनंतान
आपल्या कलावंत हातांनी
सुंदरेच्या पाटाचेर
मनीसपणाची मनीस फळां
हिकमतीच्या कला कौशल्यान
कांतोवन अज्रंवर केल्यात
ताची तुस्त तोखणाय करूंक
म्हज्या शब्दकोशांतले
शब्द लेगीत अगुरे पडटात

त्या मोगाळ मायेस्त आदि पुरसान
आमच्या निर्मळ भावनांनी
मोग आनी मोयपास शिपलो
तेन्ना सावन आमकां
अमर मोगाची ताकद
आनी तातुंतलें म्हत्व समजलें
ताचें मोल करूंक
म्हज्या आंकड्यांचे तिजोरेतले
आंकडे लेगीत कमी पडटात

आमच्या आदि पुरसान
आमकां आपल्या भरवंशाचे दूत केले
पूण आमी मात जायते पावट
ताच्या भरवंशाचेर अविस्वासाचे कुराडेन
घाय घालीत रावले
कांय जाण त्या घायांचेर
मीट चोळीत रावले
तरी पूण ताणें आमकां क्षमा केली
आमकां आपलेपणाच्या पावसान न्हाणयले
ताच्या मोगाचीं गुपितां
जाणून घेवपा खातीर
आमच्या दोळ्यांतले
समदीर लेगीत कमी पडले

मोडकुऱ्या वाशां वाशटांचे
 आनी चुट्टानीं धांपिल्ले कोलवाचे खोपींत
 आपलें सुरकुत्यो पडलेलें आंग चोरीत
 आतां एका कोनशाक तो
 आपले कुडीची
 गुटली करून बसता
 येवजीत जोतांच्या भांगर बैलांचे दीस

कोंब्या सादार उठून
 उजवाडटे फांतोडेच्यान
 दनपारच्या वता कडाचेर
 तो दीसभर करपतालो
 पडट्या पावसाच्या हुंवारांत
 शेताचे कुणगेन कुणगेंतल्या चिकलांत
 आंग - आंग भिजतालो
 शियांच्यां ल्हारांनी
 शेणकुटा वरी आकुळटालो

कश्टांचेर कश्ट दाळून
 आपल्या खातीर एक
 वेगळो संवसार घडयल्लो
 तेन्ना लक्ष्मीनूय ताका हात दिल्लो
 वंश जाले, वंश वाडले
 कूळ जालें, कुळां जालीं
 कुळाचीं मुळां जालीं
 आयज मेरेन कश्टल्ल्या
 कश्टांचीं फुलां जालीं
 अशें ताका तेन्ना दिशिल्लें

करूंक जाय तें सगलें केलें
 हाडूंक जाय तें सगलें हाडलें
 दिवंक जाय तें सगलें दिलें
 घडोंवंक जाय तें घडयलें
 पूण एक चुकयलें
 बंगलो बांदूक विसरलो

शिकलेल्यांनी बंगले बांदले
पूण तो मात वंशांक आपल्यां
रतीचो दीस करून
दिसाची रात करून
शिकयत रावलो - शिकयत रावलो
शिकून ते व्हड जातकच
आपले आपूण उडूंक लागले
जळींमळीं भोवंक लागले
खोपटेंतले भायर सरतकच
परतीची वाट विसरूंक लागले
खोपटेच्या भायरूच रावन
आपलो संवसार घडोवंक लागले

आतां तो अशक्त जाला
दोळ्यांतलें तेजूय गेला
ताका नकत बंगलो वडला
बंगल्यानूच ताका निराधार केला
गुटली करून बसून तो आतां
कोनशान कोनसो सांसपिता
उरिल्लें सुरिल्लें कितेंय
हाताक मेळटा जाल्यार पळ्यता.

८. मतां आनी कुतां

पुर्वजांच्या मता प्रमाण
काजारी पूत खंय शेजारी
आयज आमच्या मता प्रमाण
बस पागारी आवय बापूय
आपल्याच घरांत भिकारी

अशक्त जाल्लो आवय बापूय
सगल्या कुतांचो आनी
सगल्यांच्या खोटांचो शिकारी
खरेंच चलता काय
फाटलें जोत गेल्लें तशें मुखारी

पुताचो संवसार चलोवचे खातीर
घरांत हाडली सुंदरी
त्या दिसाच्यान आवय बापायची
घरा भायर मांदूरी

पुस्तकां वाचून वाचून
मनाक जायतें शिकयलें
शिकून शिकून जड जालो
तेन्ना नातवाकडे सोपयलें.

९. इतिहासकार

आमी नीजाचे इतिहासकार
निकटे इतिहास वाचपी न्हय
इतिहास घडोवपी रणझुजारी
आवयची राखण करपी पुजारी
म्हणूनच सदा सर्वकाळ
वंदे मातरम्

आमचीं पावलां घट्ट भुयेंत
आनी पावलां तिच्या गर्भांत
न्हाणयला आमी रगत न्हाण
तिचेर घुरी घालतले भुताटकेचें
आनी शेवटून मारला सगलें पजड
आमी मोकून मारले पोजड्यांक
शिमे भायर पूण
आतां तिच्याच रैताचीं वाहनां
वचपाक लागल्यात पोजडांतल्यान
आमच्या मुखार प्रश्नचिन्न
आतां कोणाक म्होकून मारचे ?

कितेंय करून परत
इतिहास घडोवचोच पडटलो
पोजड्यांचीं पाळांमुळां
खणून काडचींच पडटलीं
नातर भावपणाच्या रोपांक
किल्लतनाच बादा जातली.

१०. सोडेतीन हात

उजवाडाच्या पेडा पोंदाक
काळकाचें पेणें आसता
गिन्यानाच्या सुर्याकूय केन्नाय
गिराणाच्यो वेदना बादतात
आनी कश्टांचो घाम
व्हांवत्या लोटा वांगडा
अचळय व्हांवन वता
व्हांवन गेलो म्हूण निर्शेलों ना

रातींच्यो राती शिंयान कुडकुडलो
तानेन ताळो सुकलो तेन्ना
दवाचे थेंबे पियेलों
खणत रावलों पडिंग सुवात
कश्टांचें फळ मेळ मेरेन

आतां जेन्नां कोणाच्याय
कानार पडटात म्हज्या
जैताच्या गीताचे स्वर
तेन्ना तेवूय खोयतात मुंजीक
आपले काश्टेचें पोंत

हातांत घेवन कुदळ पावडो
भायर सरतात घाम गळोवंक
खणूंक पडिंग जमनी
कांय जाणांनी मळांचीं मळां खणलीं
तर कांय जाणांनी
साडेतीनूच हात.

११. उजो

आमच्याच भितरल्या उज्यान
जेन्ना आमचेंच रान पेटयलें
तेन्ना लहारेत लहारेत लेंवें - लेवेंतल्यान
जिविताक आयलें नवें बळगें
उसवासांतल्यान लेगीत
भायर सरपाक लागले वाऱ्याचे लोट
पेटलेल्यो जळवाच्यो कापच्यो
आत्मविस्वासान उलयताल्यो
धगधगत्या इंगळ्यांतल्यान
कथन करताल्यो
आपले जिणेच्यो भितोडेच्यो व्यथा
मनीसपणांक अन्यायान दिल्लो
एक नेटाचो धपको
तेन्ना रागाच्या भरान
उज्याच्यो जिबो लेगीत उलयल्यो किटींनी
उज्यानूच दाखोवपाक सुरवात केली
आपल्या बळाची करामत
आनी आपलीं साबार रुपां
कांय उजे लासतात
अन्यायाचीं पाळां मुळां
कांय उजे लासतात
मनीस जीवितभर सपनेल्लीं सपनां
कांय उजे हुलपयतात चिंतनांचीं
व्हडलीं अटंगीं रानां
तशे उजे म्होवाळय आसतात
कांय उजे हुनसाण नासलेले
कांय उजे दोळ्यांतले नदरेंतले
कांय तुजे नदरेंतले
कांय म्हजे नदरेंतले
कांय आमचे भितर
आमकांच बादलेले
कांय इतिहासाच्या विश्र्वांत
आमकां भोंवडावंक व्हरतले
दुसरे इतिहासाचीं पानांच गिळटात तसले
कांय रणांचेर सदांकाळ
पेटत रावतात तसले
तर कांय उजे
रणां भायल्यांकूय बादलेले
उजे वेगवेगळ्या भावनांचे
उजे अज्ञान्यांक लासपाचे
सज्ञान्यांक तारपाचे
निमणें सरणा सकट जळोवपाचे.

१२. काळजांतलो गुलाब

म्हज्या काळजांतलो गुलाब
कोणें तरी तोडलो आनी
म्हजे अस्वडीं लिपचोरयां
आपल्या काळजाक खोयलो

म्हाका कातकुतल्यो जाल्यो
मन भितरल्यान हांसलें
ताकाय जाल्यो आसतल्यो
तें हयन्हयशें लजलें

गुलाब काळजाच्या आकाराचो
ताच्या पोल्यावेले लालयेच्या रंगाचो
जीवनांतल्या अमृत रसाचो
निसर्गांतल्या अमर परमळाचो

ह्या काळजाच्या देंठाक
आजूनय उगडास आसा
आनी त्या रित्या जाग्यार
तुटलेल्या गुलाबाच्यो यादी आसात

गुलाब आजुनूय फुललेलोच आसा
आजुनूय परमळ दियत उपासा
त्या परमळाक अर्पण केल्लो
जीव आजुनूय जितो आसा.

१३. बापूय

हैं पळय बापूय तो म्हजो
गुरूय तो म्हजो
अवतार ह्या संवरांत परमेश्वराचो
आनी हांव
हांव वारस ताचो

ताचो सभाव जसो
लोखणाचो वारांव कसो
केन्नाच वांकडें जायनाशिल्लो
आनी वांकडें सोसनाशिल्लो
केन्नाय तापलो जाल्यार
दाग लागलोच म्हुणून समजुचो

केन्नाय मायेन तो
ओडटा म्हाका आपले खांकेत
तेन्ना उफाळून येतात
आनंदाचे भरतेते लोट आनी
आसा हांव ताचे खाकेंत
कितलो तरी वेळ
मायेचो पावस शिंपत रावता आनी
हांव न्हावत रावतां तितलोय वेळ

कितले कश्ट ताचे
कितले म्हुण उपास तपास
हिशोब करूंक जायना
कितली व्हड जाणविकाय
कितलो व्हड रूख
नदर लेगीत पावना
एकाच उतराचो मनीस
दिल्लें उतर पाळपी

ताच्या ओंठांतल्यान कोणाचीच
चाडी वा गाळी भायर पडना
हातांत आशिल्ली काडी लेगीत साणना
स्वार्थाक आनी हिंसेक
ताच्या जीवितांत सुवातूच ना

फुटून ताचो पिटो लेगीत जाल्यार
सत्याक सोडीनाशिल्लो शाश्वत
अविनाश वंश कुळचो
बापूय तो म्हजो
गुरू तो म्हजो.

१४. काळोक पेटला

आयज काळोक पेटला
एक व्हड आगटें जावन
सरपंटा वरी सरपटत सुटला
त्या आगट्या भितर
जळून लासून वतात सगले
सुक्या वांगडा ओलेय लासतात
रसरसतात, कडटात
ओल्या वांगडा लोखंड लेगीत

तरी पूण हो जीव म्हजो
विश्वाचे दोंगुल्ले पलतडच्या
सुर्याचे यादींत गुस्पला
त्या सुर्याच्या उजवाडांतल्या
म्हज्याच रात चंद्राक
तिश्टत रावला निसर्गाचे शिमेर

तुज्या परतवांच्यां पावलां खातीर
राकून दवरलेलो वेळ
आजुनूय म्हज्या
सहनशक्तीच्या पेटूलांत सुगूर आसा
म्हजी सहनशक्ती सोपली
अशें मात समजूं नाका

लासता तें लासून वचूं
नश्टें भश्टें सोपून वचूं
इंगळे जावं नांतर गोबर
दिपळे जावं नातर माती
हांव उबो आसतलों शिमेर
हातांत जीवित जैताची गुडी घेवन
तूं परत म्हज्यांत येयसर .

१५. काळजा मेरेन

जायत्या वर्सांनी म्हज्या मनाक
अवचित पाझर फुटलो
पाझर इतलो फुटलो की
चोंयवशीन झरेच झरे जाले
त्या व्हांवत्या झऱ्यांतल्यान
जीणेचे साबार रंग
व्हांवतना दिसपाक लागले

वसंत रुतूंतलो वसंत
खदखदून हांसता पळय
अशें हावें म्हणिल्लें
वायंगणाचें तांब वाऱ्या वांगडा
वसुंधरेचे वेंगेंत धोलता पळय
म्हजो हात हातांत घेवन
तुवें म्हणिल्लें

त्या वसंताच्या हांशाचें पिशें
मनांतल्या कीराक
आजुनूय हाडटात जाग
काळजांतल्या शेतांत
कुणगेन कुणगेंत वाऱ्या वांगडा
मनसोक्त धोलतात
वायंगणाचें तांब

आयज मामाल्या कुळागरांत
भितर सरतनाच नदरे मुखार
उबी रावली एक
तरणे पिरायेची सोबीत आकृती
एक अलंकारीक सोबिता मुंती
कांय यादींच्यो करतो
आजूनय आम्हणें थंय

थंयच्या व्हांवत्या व्हांवांत
एकलो उमळटाली पाचवी साडी
फाटीर पिंदलेल्या ब्लावजांतल्यान
दिसताली गोरी गोमटी कात

सांगताली निची वळख
कांय वेळ हांव व्हांवन गेलों
कांय वेळ हांव थांवन गेलों
त्या व्हांवत्या व्हांवांतल्यान
सारको पायां कुशीच्यान
तिच्या काळजा मेरेन.

१६. खडपावेलीं उतरां

तूं पुनवेचे रतीं येवन
अमवाशेचे रतीं गेलें
दोळ्यां मुखार चलचित्र
येवन वच्चें तशें
वतना म्हज्या पायां पोंदचीं
मातीय हालोवन गेलें

आतां वाटेर मेळटात आमी
केन्ना केन्नाय
गालांतल्या गालांत हांसता
मनांतल्या मनांत रडटा
मागीर घरा वयतना
दोळे चोळीत वयता
आतां आमी हेंच करपाचें
केन्नाय रकाद धाडपाचे
केन्नाय रकाद न्हंयकारपाचे
आतां हें अशेंच चलपाचें

आमचीं सगलींच सपनां
काळाच्या पड्ड्या आड वतलीं
हाचें केन्ना सपन लेगीत
आमिकां पडूंक नाशिल्लें
एक ल्हार आयलें आनी
वेळेचेर बांदलेलें मातयेचें घर
भुंयसपाट करून गेलें
सगलें अवचीत घडलें
विचारूच करूंक फुर्सत मेळ्ळी ना

आजूनय वयता हांव
दर्या देगेर भरते वेळार
आनी एकलोच बसतां
त्या आमच्या जाग्यार
त्या काळजाच्या खडपाक
आपटून वयतात कितलींशींच ल्हारां
तरी पूण तांचेकडेन पुसूंक जालीं ना
आमी खडपाचेर कांतयल्लीं उतरां.

१७. सुर्या उदेता

काळोख रातीक विसरपाक
मनांतलो काळोख उस्फुचो पडटा
तेन्नाच गिन्यानाचो सुर्या
जिवीताक उजवाडान न्हाणयता

काळखे रातीक विसरूंक
दोळे गच्च दांपून बसलों
देखूनच उदेंत्या नव्या दिसाचें
दर्शन घेवपाक चुकलों

प्रत्येक दिसा सुर्या उदेता
मंदशा वाऱ्याकूय घेवन येता
केन्नाय कुपच्यां झिर्लीतल्यान घुसता
तर केन्नाय सांजवेळार
वाऱ्याच्या आदारान सुको पोत्रो
पाटले लेगीत चलतात.

१८. सिंवासन

तुजें सिंवासन उंच आसा म्हूण
तुका सोदपा खातीर
संवसारांतल्या सगल्या उंच व्हडल्या
दोंगरांच्यो तेंगशो चडलों
हिमालयाचे लेगीत तेंगशेर पावलों
थंयसर जप तप करतल्या
रुशी तपस्वींकडेन वासपूस केली
पूण तुज्या सिंवासनाची
खंयसरूच सुलूस लागली ना

कोणें तरी सांगलें
तें सिंवासन पाताळांत आसा
पाताळाच्या खोल गर्भांत आसा
हांवें पाताळांत प्रवेश केलो
थंयचो कोनशान कोनसो
सांसपून पळ्य
मेळत ताचेकडेन वासपूस केली
खरें सांगपाचें म्हळ्यार
थंयच्या जिवांक
सिंवासन कितें म्हणटात तें खबरूच ना
हांव हात हालयत परतलों

कोणें तरी सांगलें
आतां समदिशेचे वाटेन वच
समदिशेच्या खोल पोटांत
भांगर शिंगर आनी हिरे माणकांनी
सजयल्लें सिंवासन आसा
व्हड उमळशीकेन हांव देवलों
समदिशेच्या थळाक
सोदून सोदून खदळ केलें
आक्के समदिशांचें थळ
सगल्या जातींच्या नुसत्यांकडेन
वासपूस केली तेन्ना
तीं हांसलीं म्हज्या पीशेपणांक

मागीर मेळ्ळी एक कुल्ली
कुल्लेन सांगलें ,
सिंवासन जर दर्यांत आसलें तर
म्हाका सगल्यांत पयलें दिसतलें आसलें
भोंवतां भोंवतां मेळ्ळो
नुस्त्याचो राजा विस्वण
ताणें म्हळें,
हांगा जर सिंवासन आसलें जाल्यार
हांव ताची पुजा करपांत
सामको मग्न आसपाचों
हांगा तसलें कांयच ना
आसा तीं उंच व्हडलीं खडपां

मागीर सुर्याक विनंती
करपा खातीर हांवें
म्हजे दोनूय हात जोडले
सुर्याच म्हाज्या सर्वांगांत भितर सरलो
आनी म्हाका म्हज्या
मनाच्या मंदिरांत घेवन गेलो
आनी दाखयलें तें झगमगीत
अवर्णनीय सिंवासन

१९. सुर्याचे पूत

सुर्याचे पूत आमी
उजवाडाचे पुजारी
संवसाराचें दायज आनी
मनीस कुळा आदारी ॥१॥

उंच व्हड पर्वत आमी
न्हंयो आमच्या शिरानी
रगत आमचें धांवता नेटान
चोंयवशीनच्यां दिकांनी
तरसाद आमच्या कमराक
शांती आसा मनांनी ॥१॥

झुजाचेय गडे आमी
वीजय आमच्या हातानी
रैताचें चैतन्य राया
स्फूर्त भरल्या काळजांनी
जोगलां वरी चमकता
फोलेर आमच्या दोळ्यांनी ॥२॥

भुंयचे हे चिरे खरे
आसन आमचें मठ्यांनी
बुन्यादीचे बुकायेक
एकचार आमच्या मनांनी
पाळां मुळां धर्तरेत
नदर उंच कळसानी ॥३॥

२०. रेंदराचे स्वर

रेंदेर म्हज्या भावा,
तुज्या कश्टी पावलांनी माग्वलेल्या खापांवेल्यान
तुवें आमचीं सगलीं सपनां
कोळवाच्या उंचल्या शिवड्यांनी झेललीं
पूण म्हज्या जिवीताच्या माडाक मात
तुज्या कश्टांचीं खापां पडलीं
काळजाच्यां घायांचेर
दिसाचीं चोवीसूय वरां
रक्षेत रावलीं आनी
तुज्या घामाचे थेंबे त्यां
घायांचेर पडून घाय हुलपत रावले

तुज्या गीतांक तुवें
सैम स्वर दिले आनी
आमच्या दिसवड्याचे थकवे
निसर्गांत हुबयले

तुज्या गीतांतल्या गर्भ सुरांनी
कश्टांची गर्जना
म्हज्या कानांत ओतयली
साहित्याच्या पोरसानी
फुलांच फुलां फुललीं

सैम गितांनी तुका वांगड दिलो
पावस आंगार खेळलो
सूर्या रायाक पचयलो
तुज्या दर्द स्वरांतल्यान
आमकांय जगपाचो मार्ग
सोपेपणान सापडलो

तुज्या कश्टांनीच म्हाका सांगात दिलो
दर एका श्रमाचो दीस तुजो
श्रमाच्या संवसाराचो
इतिहास तूं घडयत गेलो
तुज्या उमाळ्यांचीं नखेत्रां

अमास राती पेटयत रावलीं
आनी ओंटांतल्यां उतरांचीं
निसर्गांत थिकां जालीं

मुळाचोच कवी तूं गा
कुळाचो नावी तूं गा
धन्य धन्य रेंदेरबाब
ग्रंथवासी पुरुश तूं गा

दर एका गिताचे स्वर तुज्या
काळजांत म्हज्या वाजत आसात
माडार रावन केल्लें भाकीत
दोळ्यां मुखार घडत आसा

ज्या खिणांक तूं
माडावेल्यान निसरलो
त्या खिणांक
जमनीचेर पडचे आदीं
म्हज्या काळजाचेर शेवटलो
ते दीसा तूं एकलोच गेलो ना
हावेंय तुका वांगड दिलो .

२१. सपन

तुजे वेंगेंतल्या सपनान म्हाका
कालच्या काळाची गजाल सांगली
याद जालो तो अविस्मरणीय खीण
आनी त्या खिणाचे यादीन
सोदीत भोंवतां हांव
शेणिल्ले अवस्थेंतली जीण

कशे तरी सारतां दीस
आनी घालयतां हुसक्या राती
कोण तरी वांगड दिता
तळमळत रातीवेळार
लागतकच दोळ्यांक पाती

तुज्जः निरामय भावार्थी दोळ्यानी
हावें मळबांतलें
एकान एक नखेत्र पळयल्लें
आनी त्या नखेत्रांचे झुंबर
आमचे कुडीत लांबयलें.

काल सांज वेळार
तुजेच सारकें दिसतल्या
तुजेच चालीन चलतल्या
एकल्याक पळोवन
तुजी याद येवन गेली
वतना मोन्यांनी गेली ना
म्हाका सारकी झोड्पून गेली.

चिंतनाचे म्हजे रांदनीचेर
भावना म्हज्यो भगभगतात
जिविताच्या आयदनांत
मोग तुजो खतखतता

काळजाचे बागेंत म्हजे
यादींचीं झोपां जाल्यांत
दर एके फांदयेक पळय
बेनुल्लेन बांदून घाला

नदरेच्यो देगो आतां
भरवंशान व्यापल्यात
काळजाच्या हुमऱ्या मेरेर
साद तुजो झगल

पिशें कशें मन म्हजें
ओगीच पळ्य नाचता
मदयानीच्या राती वेळार
हांगा कोण येता

मन मोरा नाच रे नाच
फुलोवन तुजीं पिसां
येतल्या वतल्या दिसा

२३. बुचकळी

म्हाळा धुखल्लें तुवें
तुज्या काळजाच्या तळ्यांत
तेन्नाच्यान बुचकाळत आसां
पुर्स भर उदकांत

तळ्याचो तळ सोदतां सोदतां
एकार एक नवी बुचकळी
पेंवन तडीक येतलें म्हळ्यार
आड्खळीच आड्खळी
थंड शितळ ल्हानशे होड्येक
दुसरी दिकाच मेळना

दिकाहीन म्हजे होड्येचें
शिडूय आतां फुलना
दंवा धुक्यान ओलशें जालल्यान
सुकयतले जाल्यार सूर्या ना.

२४. येवजणों

आमच्यो येवजणों करपल्यो
कांय बावड्यो अर्द मेल्यो
थोड्ये येवजणों येवजतनाच
नाक मुंगरुन रावल्यो

जेन्ना तुका कोणें तरी
एकल्यान सांगलें
म्हजे दोळे धांपचे आदीं
हांव तुका पळोवंक सोदतां

अजाणपणान तुवें म्हळें ,
कोण तो मनीस वळख करूंक
हांव ताका वळखना
मेळत ताची वळख करूंक
मन म्हजें तयार ना

म्हाका हें कळ्ळें तेन्ना
काळीज म्हजें फुटून गेलें
व्हांवक लागलें दोळ्यांतलें
थांबयल्यारूय थांबना जालें

कोगूळ सादयता आतांय तसोच
साद थंयसर पावना
साद घालप सभाव ताचो
तातूंत कसलेंच अजाप ना.

२५. चित्र

म्हाका खाशेलो भाव ना
देखून जायते पावट ताचो
पुतळो तयार करतां पूण
पुतळो तयार जावचे पयलींच
ताचेर निमाणो हात भोंवडावच्या वेळार
पुतळोच कोसळटा
तेन्ना सावन हांवें
पुतळ्यांची कल्पनाच करपाचें
कामूच सोडून दिला

आतां हांव कागदाचेर
चित्र रंगयतां
पयर भावाचें चित्र काडटना
एके भयणीचें तातूंत दिसलें
रंग ताका भरतना
आपले दोळे वाटारून
म्हाकाच तें पळयत रावलें
उडून एक शेवणें आयलें आनी
त्या चित्राचेर भिरकटावन गेलें

एका नांवाजत्या मनशाची
पाशाणाची मूर्त करपाची
म्हाका संद आयली
पाशाणाक कातयतां कातयतां
ताका रूप आयलें
एका मंत्र्याचे आवयचें
चुकून हातांतली हातोडी
तिच्या नाकाचेर बसली
तेन्नाच ती म्हजेर
सामकी माडभर उसळ्ळी
रगान तांबडीच जाली
म्हाका मारपा खातीर हातूय उबारलो
मागीर हळूहळू म्हाका तें
एक बुजगावणें कशें
दिसपाक लागलें

हानांतलीं हातयारां सकल दवरून
आतां हांव चितूक बसलां
खरें म्हळ्यार म्हजो म्हाकाय आतां
भंयसो दिसपाक लागला
म्हज्याच मरणाचोय एक
सोबीत पुतळो करपाचो आसा
आनी भावाचोय पुतळो करपाचो आसा
हे दोनूय पुतळे करचे पयलींच
हांव मरचोना मूं?

२६. स्वातंत्र्याचो स्वर

एका झिळमिळट्या सांज वेळार
दार म्हजें वाजयलें
तूंच आसतलें अशें समजून
उमळशिकेन उगडिलें
तूं येवंक नाशिल्लें
तुका धाडलेलें पत्र
परत आयिल्लें

आयज मात
तुवें धाडिल्ली चीट
सारकी पावली
तांतुंतलीं तुजीं उतरां वाचलीं
पूण तांतूंत भावना दिसल्यो नात

तुवें म्हाका तुजो
फोटूय धाडून दिला
तांतूंत तुजो रुपकार आसा
पूण त्या रुपकारांत
तुज्या अस्तित्वाचो देखाव ना

तुजो हांसोय फोटूवांत आसा
पूण तो हांसो
मनांतल्यान फुलिल्लो ना
तुवें म्हाका फोन केलो
तो तुजोच गळो आसलो
पूण त्या गळ्यांत
स्वातंत्र्याचो स्वर नासलो.

२७. दोमडी

मनीसपणूच जाला हांगा
मनशां वांगडा आजारी
दोमडे खातीर भाव जातात
एकमेकाचे शेजारी

काजारी बायल दोमडे खातीर
जावन बसता बाजारी
पुतान आपले आवयक लेगीत
चडयली गा गोळारी

दरूच देंवता मनीसपणांची
बोलस जातकच भिकारी
अंतस्कर्णाक लागता चुट्टी
देवारे गरयता शिंतारी

नीत राखपी अनीत राखता
दोमडी पडल्यार हातारी
कांचनांचोच पदर धरता
खादी कपड्यांतले फुडारी

हिंसेचो पावस आमच्या
कोणें सोडलो घारारी
मनुशांतुल्या देवचारपणाक
घासून पळय साणयेरी.

२८. विजयाचो मुकुट

जिवीतांत सगलेंच सूख वा
सगलेंच दूख्ख आसना
हें सामान्य तत्वागिन्यान जाका समजना
तो हे सुंदर सुसोबीत पृथ्वी
जैतीवत जवपाक पावना

सुखांत दुख्खाची याद करीत
दुखात सुख्खांची याद करीत
नियाळ करीत जगता
तोच संवसारांतलो खरो येशवंत

हार ही जैताची सुरवात
अळंबो यशाचो आरंभ
जेशो सावळी आसपाक
वताची गरज लागता
तशीच वताक आडावपाक
रुखाचीय गरज लागता

जो कोण काळकांत
उजवाडाची कीट पेटयता आनी
उजवाडांतल्यान काळकाक वळखता
पराजयांतल्यान यश मेळयता
तोच जिवितांतलो जैतीवंत
ताकाच विजयाचो मुकुट फावता.

८२९. दुभाव

कोणाकडेन जातलो पालोवंक
उजो नदरेंत पेट्लेलो
कोणाकडेन जातलो थंडावंक
तवो मोगान तापलेलो

कोणाकडेन जातलो पुसूंक
मोग काळजांतच छापलेअलो
कोणाकडेन जातलो लिपोवंक
मोगा परमळ फांकलेलो

कोणाकडेन जाता आडावंक
फांतोड कोंब्या सादचेलो
कोणाकडेन जाता तोडूंक
धागो मनांत गुंथलेलो

कोणाकडेन जातलो लिपोवंक
काळजांत धुंवर धुंवरेतलो
कोणाकडेन जातलो हुमटूंक
दुभाव मनांत किल्लिल्लो .

३०. पसवण

जीविताच्या एका पुस्तकाच्या पानाचेर
ताचें नांव हांवें
भांगरा किर्णाच्या अक्षरांनी बरयलें
आनी नांवांच्या भोंवतणी
चान्न्याचो शिंपोड शिंपडायलो
रंगयलें मेतयेच्या रंगान

काल्पनेतलीं सगलीं चित्रां
देंवयलीं त्या पानाचेर
सप्तरंगी सपनांतले सगले रंग
एकटांय करून भिरकटायले
त्यां रेखीव चित्रांचेर
घातली रांगोळी
आयज मेरेन निर्मिलेल्या
साहित्यांतल्या साहित्यीक उतरांची
पातळायलीं जंय थंय
प्रदर्शना खातीर

ताच्याच नांवांचें भावगीत रचून
ताच्याच गळ्यांतल्या स्वरांनी
ताच्याच ओंटांतल्यान गावयलें
त्या पानाचोय संदर्भ समजुचो आनी
मनोरंजनूय जावचें ह्या हेतून
प्रदर्शनाक येतलें ह्या हेतून

त्या गितांतल्या उतरांनी
त्या शुभ समयार
सैमाक लेगीत भुल्लुसयलें
कितल्याशांच कंठांक पसरले
म्हाका पुराय खात्री आसा
त्यां पसवल्या कंठांतल्यान
आनिकूय कंठ पसवतले.

३१. गीतांतल्यो वळी

म्हज्या गीतांतल्यो
गांवक नासलेल्यो कांय वळी
हांवें राखून दवरल्यात
व्हड उमशिकेन
केन्ना तरी तूं येतलें तेन्ना
आमी दोगांय मेळून गायतली म्हण

तुज्या येवकाराक
तांबडो गुलाब घेतला
हांव जाणां
तांबडो गुलाब तुका आवडटा
जायां फुलांची फाती आनी
सुरंगांचो पोंडय घेतला
केन्ना तरी तूं येतलें
आनी माथें सोबयतलें म्हण

तांचो सुगंध उडत म्हण
काळजाच्या हातांत घालून
उगडासाचें धांपण धांपला
केन्ना तरी येतलें
आनी उकतें करतलें म्हण.

३२. लांब काणी

जिवीत म्हळ्यार कितें ?
जिवीत म्हळ्यार जगपाचें साधन
एक कंडूल जातूंत विचारांचें आनी
कर्माचें कलम वाडटा

जिवीत म्हळ्यार एक लांब काणी
सैमाच्या पुस्तकांत बरयलेली
काळांतरान निसर्गानूच
आपल्या मोन्या उतरांनी
पिळग्यान पिळग्यांक सांगलेली

जिवीत म्हळ्यार अमोल कादंबरी
स्वता परमेश्वरान बरयलेली
आनी आपल्या कलावंत
हातांनी आकारलेली

जिवीत म्हळ्यार अशीय एक काणी
श्रमांच्या फुलांनी सजयलेली
घामांचे ओलसाणीन धुयलेली
रगताची शाई करून
उतरा उतरान रंगयलेली

जिवीत खरेपणी जिवीत काणी
कुसव्यांत आसतनांच सांगलेली
कुडीच्या पांच तत्वी खुर्साचेर
सुविचारांनी विणलेली.

३३. दिनवास

कशे मानचे दिनवास पुतांनो
तुमच्या मोगाच्या म्हासागराचे
तुमच्या अपुर्बायेच्या सान दिसांचे
देवानूच दिवचे तुमकां
चार दीस आपल्या आशीर्वादाचे
चार दीस संपूर्ण आनंदाचे

याद उरतली आमच्या काळजांनी
तुमच्या हुसक्यांची
वाटेक आमचे
दोळे लायत बसताले ते
आशेल्ले तुमचे नदरेची

त्याच यादीचें मेळटा बळ
मेळटात खीण सुखाचे
मेळचो सदांच सांगात तुमकां
ईश्वराचे वज्र तांकीचो

समजून घेवचो अर्थ तुमी
आख्खे तुमचे जिणचो
खुर्सावेल्यान देंवन तुमी
रस्तो थरचो सर्गाचो.

३४. आत्मवंदना

फांतोडेच्या उजवाड्यार
करता जग प्रार्थना
सुर्याचीं भांगरा किर्णां
धरतरि पडटना ॥१॥

जैताची घेवन घुडी
खेळटा जग तालगडी
जळींमळीं शिंपडलेले
एकटांय जातात संवगडी
पडली तरी कूड खाला
कोणा एका पर्वा ना ॥१॥

पोशे भरून जायतें दिला
हिन्द देवतेन
सगलीं मळां उक्तीं केल्यात
मुक्ति देवतेन
सर्गा सुख भोगता मना
नमन तुका करतना ॥२॥

तुजे खातीर भारता
प्राण म्हजो दान
तुजेच खातीर जीवन आनी
तुजेच खातीर त्राण
स्विकार माये सर्वयांची
आत्मवंदना ॥३॥

३५. गणित

जिवीतांत फकाणां आसचींच
पूण जाणवीक आसची
जीवीत म्हळ्यार फकाण न्हय
तांतूत जायते कांटे आसात
कांटे तोपपीय आसात
तोर्पीनासताना मातेर काडपीय आसा
म्हुणून तें
काट्याचेंच रान म्हणप
योग्य न्हय

जिवीत आमकां आपटिता धोपटिता
धुखलता अड्यता
चिड्डिता माडडिता
म्हुणून ताका झुजावं मळ
वा दुख्खाचो दर्या म्हणप
योग्य न्हय

केन्नाय जर हलकें दिसलें
कुस्कूट कशें हुबतें दिसलें
सगलें, सगलेंच ल्हव दिसलें
तरी ताका
सांवरीचो कापूस म्हणप
योग्य न्हय

जिवित म्हळ्यार चालतें गणित
आंकड्यान आंकडो जुळोवपाचें
दर एकल्यान तें सोडोवचें
जरी अवघड आसलें तरी
अवजड म्हूण समजप
योग्य न्हय

जो जल्म मरणा मेरेनचें
कुवाडें सोड्यता तांचेकडेन शिकचें
दर दिसा शिकत रावचें
संकश्टांच्या भयान आपलो जीव
आपणेंच काडप योग्य न्हय
अयोग्य.

३६. अमृत न्हाण

म्हज्या बापायन म्हाका
पीसो म्हणत म्हणत
शाणेपणाचे धडे शिकयले

पडटा पडटा म्हणत म्हणत
म्हाज्या फाटल्यान धांवत धांवत
म्हाका सरळ मार्गा केलो

भुरगेपण खेळयता खेळयता
आपले हिकमतीन
म्हाका जाणटेपण शिकयलें

आळशी म्हाका म्हणत म्हणत
स्फूर्त म्हज्यांत फुंकत फुकत
कश्टवंत मनीस केलो

बुरशी म्हाका म्हणत म्हणत
नितळसाणेचो पावस घालून
जीण केली चंदनाची

आतां दिसता बापायन म्हाका
कितें तरी म्हणचें
कांयच न्हय जाल्यार निदान
पिसो तरी म्हणचो.

३७. पावस

पावसान सगलें धुयलें
कोचोप त्रशें म्हारड लेगीत
पूण आमचें अंतस्कर्ण
ताचेकडे कशेंच
धुवपाक जालें ना

पावसान हुंवार करून
तांडव सांवार करून
धर्तरी लेगीत मोवासार गादी केली
लाकडां सकट
मनशांक लेगीत व्हांवोंवन व्हेलीं
पूण मनशाच्या काळजांतल्यान
ताचेकडेन सुपुल्लो लेगीत
लोट सोडपाक जालो ना

वर्सान वर्स पावस येता
वर्सान वर्स लोट व्हांवता
पूण लोटांतल्यान एकूय वर्स
समाजाची गोंवटी पिळटल्या
भ्रश्टाचाराक व्हांवोंवन व्हेलो ना

ओंदू वर्साय पावसान
हिसपा भायर बुड्यलें
आवय धूव, बापूय पूत
भयण भाव लेगीत सांड्यले
पूण ताचे ते बुडटेंत
अत्याचाराचे राकेस बुडले नात

३८. नमस्कार भारत

नमस्कार भारता तुका नमस्कार
बुदवंतांचे पुण्यभुंये तुका नमस्कार
नमस्कार नमस्कार नमस्कार ॥१॥

जल्मभूंय कर्मभूंय माय भूंय आमची
गंगा सिंधु सरस्वती तीर्थभूंय आमची
व्हडविकायेक तुजे हांगा ना गा अंतपार ॥१॥

भाग्यवंत पुण्यवंत अनंत देश
कर्मपाळ धर्मपाळ फळां फुलांचो देश
सकाळ सांज व्हांवतें आसा चैतन्याचें ल्हार ॥२॥

तुजे खातीर करतां माये जिविताचें रान
नावं तुजें म्हण करूंक जिवीत तुका दान
हांगाच आमची पुजल्या सटी ,हांगाच पुरल्या वार ॥३॥

३९. चूल

चिंतनाचे चुलीत
भगभगता भावपणाचो उजो
जिवीताच्या आयदनांत
शिजता तो मोग तुजो

म्हज्या मनात पोरसांत
यादिचीं झोपां पालेतात
प्रत्येक फांदये कणकणी
मोगाचे चंवर चंवरता

तुजे नदरेंतल्या दर्यांत
हांव एकलोच न्हातलों
म्हज्या काळजांतल्या साळकांत
तुकाच बसयतलों .

४०. चान्नें

कालचे राती गार चान्नें
ल्हवूच म्हजे कुडीत आयलें
म्हाका जाग येयसर
पायांकडेच बसून रावलें

जाग जेन्ना आयली म्हाका
तेन्ना पायांकडेन तें दिसलें
हांवें ताका वचूंक दिलें ना
सर्वांगांत आस्पावन घेतलें

जिवीत ताणें फुलयत व्हेलें
जाय जायशें दिसलें फालें
तनान आनी मनात लेगीत
स्वरूपांत भरसून रावलें

त्या उजळ चान्न्यांत
आतां हांव आख्योच बुड्लां
चान्नें न्हावन चान्नें पियेवन
हांवूंच आता चान्नें जालां

४१. कालचें जीवीत

प्रत्येक फांत्या पारार
आनीक एक पावट हांव
कालचें जीवीत जियेतां
आयचो दीस सोपच्या आदीं
जीवीत सोपत म्हूण भियेता

प्रत्येक दनपारचो धगधग
मोन्यांनी सोसतना
सकाळच्यां सूर्य किर्णांची याद करता कि
दीस सोपचे आदीं
म्हज्यांतल्या सुर्याचो
अस्त जायत म्हूण भियेतां

प्रत्येक सांज वेळार
फाल्यांक जल्म दिवपाक
झरून वयतां मरून वयतां
तो दिस
रागार जायत म्हूण भियेतां

प्रत्येक फांत्या पारार
आनीक एक पावट हांव
कालचें उरिल्लें जीवित जीयेता

तेच सांज वेळार
आनीक एक पावट
उरिल्लें जीवीत सोदूंक भोंवतां

४२. खुरीस

पयर हांव आमचे
सदचे वाटेन चलून वतना
वाटेवेल्या खुर्साचे सांदे
मोड्टना हांवें पळ्यले
त्या धर्तेर शिंपडलेल्या
सांद्यांक पळोवन
म्हजे कुडीचे
सगले सांदे घडघडले

त्या खुर्सा मुळांत रावन
आमी उलयल्लीं उतरांय
आमचे यादींच्या
पड्ड्या फाटल्यान गेलीं
थंय आमच्या वळखूंक येनाशिल्ल्यो
प्रतिमा उभ्यो आसात
हो देखाव पळोवन
म्हजे पांय
कितलो तरी वेळ
थंयच्या थंयच गुस्पले

मागीर सदांच आमी बसताले
त्या रुखाके दिकेन
पांय चलपाक लागले
दोळ्यां मुखावेलें पळोवन
दोळ्यांनी उदक देंवलें
त्या रुखाक कोण तरी मारतालो
ताचो एक खुरीस करुन
त्या मोडलेल्या खुर्साच्या पेडार
दवरपाक सोदतालो
हांवें मनांतल्यानूच विचारलें
आरे पापया,
सजीव निर्जीवाचो साक्षात्कार
तुमकां केन्ना जातलो ?

४३. चूड

त्या उजवाडाच्या राज्यात
पाचव्याचार मळांनी
फांत्यापारार मळबाचे तांबशे पोले

त्या मोगाच्या राज्यात
पेटलेली चुड घेवन
सांडलेलें काळीज सोदता

त्या काळखाच्या राज्यांत
उजवाड साणयल्लो
मनीसपणाची भिक्षा मागता

स्वर नासलेल्या बेसूर राज्यांत
एकलो पोसोभर चान्नें घेवन
आपलो साणलेलो गळो सोदता

अविस्वास मातलेल्या जंगलांत
विस्वासाची पणटी घेवन
तो आपलें अस्तित्व सोदता

त्या मोडलेल्या देवळांत
बावलेलें फूल दिवन
एकलो देवाकडेन प्रसाद मागता.

४४. पुल

आयज मेरेन आमी
कितलेशेच खडेगांठ पूल बांदले
आतांय एका पुलाचें
बांदकाम चालू आसा
आमगेरसून तुमगेर वचपाचे सोयी खातीर
दिसपाक पयलींच्याय परस वेगळो

आतां आमी पुलांचे
साबार आराखडे तयार केल्यात
हे सगले पूल
ह्या मनाकडसून
त्या मन कडेन वचपाचे आसतले
ह्या मनांक
त्या मनांकडेन जुळोवपाचे
तांच्यावेल्यान मोटरां थांवतलीं
मनशांचे उदरगतीच्या वावराचीं

ह्या पुलाचेर सत्कर्मांचे येरादारीक
आडखळी आसच्यो नात
येरादारीचेर नदर दवरपा खातीर
येरादारी खात्यांतल्या पुलीसांचीय
गरज पडली ना
आनी समजा गरज पडलीच
जाल्यार ते हफते घेवचे नात
ह्या पुलाक मनीसपणाचे चिरे
आनी भरवंशाचो कॉक्रीट आसतलो
ज्या दिसा हफतो चालू जातलो
त्याच दिसा
पुल आत्महत्यां करतलो

थोड्यांनी आत्महत्या केली म्हूण
आमी पूल बांदपाचें बंदकरचेनात
नवे नवे पुल बांदीत रावतले
तांच्या पोदसून संवसारांतलीं कुकर्मां
व्हांवन वचना ते मेरेन .

४५. परकेपण ✓

तुज्या समदिश येदया काळजांत
म्हजे चिमटीबर होइयेक
जागोच गावलो ना

अंत्रळा येद्या मना भितर
म्हजा मोगाचें नखेत्र
तुजे नदरेकूच दिसलें ना

तुज्या काळजा भितरलें
म्हाका सगलें जाणवलो ना
पूण न्हयकार जाणवलो ना

म्हज्या उतरांक तुवें वळखलीं
म्हाकाय नक्कीच दळखलो
म्हज्या मनाक वळखलें ना

जायते पावट तूं म्हज्या
काळजाच्या दारा मेरेन आयलें
आनी भितर सरनासतनाच परतलें

तुज्या परकेपणाची आतां
भरपूर प्रगती जाल्या
तुज्या अबुददेपणाची हांव तोखणाय करतां

४६. जिवित धर्म ✓

आमच्या जिवीत धर्मांत
कीर्णां सुर्याचीं
मळां सासायेचीं
उतरां म्होवाळ भाशेचीं

थारो आदिमाया धर्तरेच
उस्वास शक्तिमान वाऱ्याचो
मोग मनशाळ्यां काळजांचो
आदार मनशाच्या अस्तित्वाचो

नदर सूर्य चंद्राची
ओड गुलाबी पोल्यांची
फळां निस्वार्थी श्रमांची
सरळ वाट सत्याची

प्रीत सर्वय जगाची
जिबली पंटे वातीची
करामत दोनूय हातांची
हातांत मशाल जैताची

परमळ पांचूय तत्वांचो
मुकुट माथ्यार यशाचो
भावाक हात भावनेचो
एकवट काळजां मनांचो .

४७. आकार

त्या विशाल समदिशचे
सुंदर रुपेरी वेळेर
तिनसांजच्या मंद वाऱ्यार
सूर्य देव तुज्या वांगडा
आपली भांगराळी किर्णां
हांसकुऱ्या ल्हारांनी ल्हारयतालो

मळबावेल्या कुपांक
रंग रंगयाळ्या सावळ्यांनी
आनी तरेकवार आकारांनी
रंगयतालो नक्षीकायतालो
आमच्या भिलो आमकां दाखयतात

ह्या बोवाळांत
एकसुऱ्या एका मनाक
अनंत खोशयेच्या उमाळ्यांनी
आपल्या अशक्तपणाची सावळी
विसरुंक लायत
भांगराचो गुळो जावन
चैतन्यांत रंग भरीत
अस्तित्वाक आकार दियता
ल्हव ल्हव अस्ताक गेलो.

४८. खुरसाचो भार ✓

आमच्यो इगर्जी, मशिदी, देवळां
देवाच्या मुळांतलीं थळां
मोगाचें दायज, पुर्वजांचीं घरां
उकत्या मनाचीं काळजांचीं दारां

वान्यार चलपी हुबतीं कुपां
रुखा फांदयेचेर नाचपी
शेवण्यांचीं जीणेची तरा
खंती विरयत चिंते विरयता
काट्यांचे मुकूट
मस्तकाचेर आसून लेगीत

जगूंक जड जाल्लें हें जिणें
जायते पावट
भरकटलेलें मन खंयचे खंय
अस्ताव्यस्त जाल्लें सगलेंच
अविचत उमजली एक सुबुध्द
तेन्ना सुर्याक सोपून दिवन
उखळून घेवपाक शिकलों
म्हज्याच खुरसाचो भार
म्हज्यार खांदार

पाकळ्यो झड्डात फुलाच्यो
पूण परमळ सोपना
रिमझीम पावसांत
मोराच्यो पावळ्यो थकनात
हीच अवतिकाय आमची
कूड सोडटना लेगीत
त्या परम तेजाचें ध्यान
हेंच मागणें गा देवा
आनीक कांयच मागना.

४९. रुपया

पूल बांदतले आलतडी
ना तर पलतडीच उरपाचो
कांय पावट धीगी जावन
पुलाचो भार
आपल्या कण्यार पेलीत
चिड्डत चिड्डत जगपाचे

मागीर त्या पुलावेल्यान
तांबड्या दिव्यांच्या गाडयांनी
तांबडे दिवे चकचकायत
मंत्री वयता
तांच्या फाटल्यान हफ्तेकार वयता
माल भरून ट्रकवाले
बेधडक ट्रक थांवडायता
बशी, बुलडोझर, ट्रॅक्टर
आनी हेर वाहनांय
मुयां वरी थांवतात
तरी पूण तांचीं माथीं
धिगे पुला पोंदाचे

त्यां पुलांचेर वचपाक
तांणीच सोपणां बांदलीं
मागीर ताचेवेल्यान
मंत्री गेले, समाजसेवक गेले
भाटकार गेले, मुंडकार गेले
बारीक गेले, मोटे गेले
भायले गेले, भितरले गेले
पूण त्या सोपणांवेल्यान
चलून वतना
तीं सोपणां आनी
पूल बांदलेल्या भिकाऱ्यांचे कट्टेंत
रुपया घालूंक विसरले.

५०. चंद्राची वळख

ताच्या माथ्यावयर एक दीस
सूर्या उदेलो
सूर्याचो सगलोच भार ताणें
आपल्या मस्तकाचेर घेतलो
आनी तोवूय भगभगपाक लागलो

तेन्ना लोकांनी म्हळें
हो पळयात
सूर्या धर्तरेचेर भोंवता
तो देखाव धर्तरेवेल्या
समेस्त रैतान दोळे भरून पळयलो

जेन्ना रात येवपाक लागली
तेन्ना तो
लाकडा वरी सुकूंक लागलो
कोळशा वरी काळसार जालो
तेन्ना मुखार कितें घडटलें
ताचो चंद्र रायाक दिश्टावो जालो

तो ताचे कुडींत रीगून
कूड थंडायत रावलो
आपलो वेळ सोपतकच
वयतना तो आपलें
थोडें चान्नें दवरून गेलो
तेन्ना सावन सगळे लोक ताकाय
चंद्र म्हूण वळखूंक लागले.

५१. मदल्यो वळी ✓

हांव जर तुजो कवी आनी
तूं म्हजी कविता जाल्यार
मदल्यो वळी चोरीत चोरीत
खंय धांवता जीवीता?

हांव जर तुजो देंट
तूं जर म्हजें फूल तर
परमळाचो गाडगो
खंय आसा सोबिता?

हांव जर तुजो निसर्ग आनी
तूं जर म्हजें फांतें
जाल्यार पोल्यावेली तांबशी
दाखय मगो निंखिता मु?

हांव जर तुजो नाग आनी
तूं जर म्हजी नागीण
जाल्यार गळ्यांतलो मणी
खंय पावलो रोझिता ?

५२. परजळ

म्हज्यां जीवाभावाच्यां संवगड्यांनो
हांव गेले उप्रांत
म्हजें खरें जिवीत सुरू जातलें
म्हज्या दर एका उतरांतलें खरेपण
तुमकां मुदयेंतलें थीक कशें
दिसपाक लागतलें

म्हज्या तत्वांतलें खरेपण
काळजाक चिर घालून
भितर रिगतलें
तेन्ना तुमकां कांय उतरांचें
स्पस्तीकरण विचारचेंशें दिसतलें
पूण त्या वेळार हांव
तुमचे मदें आसचों ना

म्हजें अविनाशी स्वरूप
तुमचे कल्पनेचे
शिमे भायर पावल्लें आसतलें
देखून त्या उतरांच्या स्पस्तीकरणाचें काम
तुमकांच हातांत घेवचें पडटलें
तेन्नाच हांवें सांगिल्लें
दर एक उतर
नखेत्र जावन परजळटलें.

५३. कांबळ

म्हज्या आंगावेलें पांगरूण
फातरांचें खडपांचें
काट्या खुट्यांचें
पूण जेन्ना तें म्हजी कूड
आपल्याच्या पोंदाक
धांपून घेता तेन्ना
म्हज्या आंगार
ताचो भार जाता
लवचिक मोराचें फाक

कांबळीचीय आसात
साबार रुपां
आसात साबार रंग
कांबळीचें आनी म्हजे
कुडीचें नातें सामकें अतूट
कांबळीची तिका भौच माया
कूड विसव घेवपाक लंवडली
म्हणटकच कुडीक
पयली याद जाता कांबळीची
कांबळ कुडीचें कवंच

कूड जेन्ना सासणाची लंवडता
तेन्ना तिका धांपता धवे कांबळीन
मागीर तिका कफन म्हणात
धवी ओल म्हणात
ना तर आनीक कितेंय
पूण कांबळ
निमणी मरेन कुडीची
आनी कूड कांबळीची.

तुवें म्हजेर मोकून मारिल्लीं
 सगलीं फुलां हांवें आतां
 एकटांय केल्यात
 काळजाच्या केळम्याचो दोर काडून
 नदरेचे सुयेक तीं
 हांवें आतां गुंथूंक घेतल्यात
 माळ तयार जायत चल्ल्या

तयार जातकच ती
 कोणाच्या गळ्यांत घालची
 हाचोच एक व्हडलो प्रश्न उप्रासला
 माळ तयार जाली म्हणटकच
 एक गळो जायच पडटलो

कसलेच अटी विरयत
 सगल्यात पयली संद
 तुज्या गळ्याक मेळटली
 बाकीच्या गळ्यांक
 कायं खर अटी आसतल्यो
 अग्नीपरिक्षाच म्हळ्यार जाता
 ते अग्नीपरिक्षेंत तीं पास जाल्यारूय
 तांच्या गळ्यांत माळ घालचोंना
 म्हज्याच हातांत घेवन
 जप करीत भोंवतलों.

५५. सत्य <

ना गा हांगा कानू
सत्य उलयतले जिवलेकू
ना गा हांगा उकती सुवात
सत्यान चलतले जिणेकू

ना गा हांगा मेकळेपणू
सत्य हुबयतले गुडयेकू
ना गा हांगा मेकळी वाट
देवा वरी मनशांकू

नित नियम पाळटल्यांक
हुमकळायता गोळाकू
आमचें आमकां मागतल्यांक
वच्चें पडटा झुजाकू

घडलें कितें कालच्या राज्यांत
चितलें केन्ना मनशानू
सत्य सत्य करीत करीत
भोगलें कितें क्रिस्तानू

महात्मा गांधीजींचेर
मारले कितले माराणू
अर्विल्लीं इंदिरा - राज्यू
मरपाक कीतें काराणू.

५६. पावणी

आतां खुबळ्ळ्यात हांगा
चारूय वाटांनी सत्तेचे भिकारी
नीतीचे बडयेक भिवकुरे
अंतस्कर्णांचे रीणकारी
तरी लेगीत तांच्यो छातयो
सगल्यांन परस फुडेंच फुडें

आमीच पावयल्यात तांकां
सन्मानाच्या पांवड्याचेर
दिल्यात तांकां मानांच्यो कदेली
आमीच केल्यात तांच्यो भावना पाड
दिल्यात तांकां आशीर्वाद
जावपाक बऱ्यांतले बरे गुंडास्वामी
सगलें आमीच दिलांत
एक बऱ्यांतलें बरें स्वराज्य
घडोवपाचे आशेन

जेन्ना पावले फुलांचे राशीर
तेन्ना भुल्लुसले
त्या रंगयाळ्या देखाव्याक
आनी पडले तुटून
लागले बचकावंक अधाशा वरी
जनतेचें कोणांक पडलांत
अशें सरळपणान उलयतात

तांचेंय म्हणून एके वटेन सारकें
तांकां फालें आसना
आसता फकत वर्तमान
फाल्यांचेर कोणाचोच भरवंसो ना
तांचो तर नाच ना
फाल्यांचें कित्याक ?
आतां ह्या खिणाक लेगीत
कदेल मोडल्यार सकल शेवटता
म्हुणूनच ते खुबळ्ळ्यात आनी
दसल्यात सत्तेचे म्होवोरक
काडल्यात पावणेर
असहाय दुबळ्यांचीं शिलां.

५७. बेनुल्ली

कांय यादी आमच्या काळजाक
बेनुल्ले वरी बांदून घेतात
तूं म्हाका तुज्या सोबीत
हात्या वरी हातांनी
जेन्ना विळखो घालता
तेन्ना आंब्याच्या झाडाक
बेनुल्लेन विळखो घाल्याची
याद जाता
त्या यादीचीं पोवनां जातकच
हांव तीं पोटलेक बांदून
काळजाच्या कुरकुटांत दवरता

केन्ना तरी एक दीस
त्या णेवनांचो मुकुट करतलों
हे आशेन
पूण तीं सगलींच पोवनां
मुकुटाक बसतलींच अशें
म्हज्यान सांगूं नज
प्रयत्न करुंयेता
पयलीं केल्ले तशे

कांय पावट त्या यादीचीं कुपां
म्हज्या मस्तकार कोसळटात
आनी घालतात म्हाका न्हाण
तेन्ना परत परत ताजे जातात
पेकूंक आयिल्ले घाय

अशींच जर म्हजेर
यादीचीं कुपां कोसळत रावलीं
तर हांव ह्या वायटांतल्यान
वाटावपाची शक्यताय सामकीच कमी
हांव जर जगपाक जाय जाल्यार
तुवेंच आतां कृपा करपाची
म्हज्या यादीच्या पड्डयावेलीं चित्रां
पुणव पुसून वडोवपाचीं
ना तर पिशेपणाच्या झटक्यान
हांव खंयसरूय पावयेता.

५८. गीत <

नवें गीत म्हज्या वोंटांत
नवे स्वर गायत्या गळ्यांत
नवें बळ आसा गळ्यांत
नव्यो नव्यो दिशा दोळ्यांत

परमळ भरून रावला फुलांनी
म्होंव चोकून घेतला मुळांनी
सैम सुंदरीबाय कळशांनी
म्होंव रकयत आसा पोशांनी

नवीं सूर्य किर्णां दारांनी
नवीं फांतोड किर्णां मनांनी
बोल ताल गीतांत आनी
रंग छंद जिणेंत

आदि नमन अंत अनंता
आदि आरंभ आत्मा अनंता
भरला कणा कणांत गा
तूं सर्वयव्यापी येसवंत.

५९. हांसो

म्हज्या हांशान म्हजें
भायलें भितरलें लिपयलें
काळजाच्यां घायांच्यो मावो लेगीत
पूण कपलाक पडिल्ले मिरयेचें
स्पस्टीकरण लिपोवंक जालें ना

तुमी हांसत रावले
बोमलेच्या देठांतल्यान पोट फूटसर
ओलसाण नाशिल्लो सुको हांसो
आपल्या भावनांतलें
हांशांत लिपोवपाचो प्रयत्न
पूण गरजे परस चड हांशिल्ल्यान
गरजे परस चड सांगिल्ल्यान
म्हजें सांत्वन करपाचो प्रयत्नूच
म्हाका खटकले बगर रावलो ना

ते हासले
कसलेच भाव नाशिल्ले हांशे
सारके रेवटांतले
सुके सडसडीत हांशे
आपलेपण तर नाशिल्लेंच
कसलें सोयर सुतकय नासलेले
हांसूंक जाय म्हूण हांसपाचे
दुसरो हांसता म्हूणून
पूण थोडेंशें कुचित्री मत्सराचें
तांचें कोणाक पडलेलें ना
तरी ते हांसतात
आपल्या समाधाना खातीर

म्हाका जाय स्वातंत्र हांशांतलें
हांशांत जाय वखद
काळजाच्या वायटाचें
हांशांत जाय चार्ने पुनवेचें
हांसो जाय आदनांतलो खतखतो
दर्यार मदीं हांसत्या लहारां वरी.

विरगळून गेल्लीं उतरां
रीणीत उरलेलीं सपनां
अपूर्ण उरलेल्या गिताक
भोंवतां सोदूंक फुडल्यो वळी

रीताकडे मागल्यो गीताकडे मागल्यो
मिनाकडे मागल्यो रीनाकडे मागल्यो
मागीर आयलों तुजेकडे
तुका तर उतरूच फुटलें ना

मागीर गेलों हांव सुराकडे
ताणें मात्सो थातारलो, बसयलो
सुरांनी सारको भरलेलो
एक डोस पाजयलो

मागीर वळी सोदच्यो पडल्यो नात
एक वळीन उब्यो रावल्यो
कोणाक पसंद करता काय म्हूण
उमळशीकेन पळोवंक लागल्यो

सगल्योच अर्थान भरलेल्यो
सगल्योच गर्भशिरवंताल्यो
सगल्यांक उखल्ल्यो आनी
एका नव्याच गीतांत बसयल्यो.

६१. जस्मिन

आमगेर जस्मिन आयिल्लें जाल्यार
देवांतल्यान ह्या घरांत
जस्मिन येवन
आमच्यांत नंदलेलें जाल्यार
घर भरतलें आसलें
आमच्या दोगांय मदल्या संवसाराची
आमच्या जाणटेल्यांक तशी
निसर्गाक लेगीत नसाय जावपाची

लांब रस्मीचे केंस ताचे
काळजांक घुस्पतले आसले
घारसुलेच दोळे
दर्याचो तळ दाखयतले आसले
दांत धवे तिजुले
मोतयांकूय लजयतले आसले
किराचे चोचे वरी
तांबडे - तांबडे आट
आमचीं उतरां उलयतले आसले

गुलाबाक लजोवपी पोले
फांतोडेची तांबशी जावन
दर दीस रंगतले आसले
आनी आमी त्या
रंगांत बुडून वचून
आमीय तांबशीं जातलीं आसलीं

चान्न्याचो रंग ताचो
चान्न्याची रात कशें
आमकांय चान्न्यान न्हाणयतलें आसलें
शिडशिडीत कुडीचे
नागिणीचे चालीन ताचे
आमी आमची चाल
विसरतलीं आसलीं
ताच्या घुंगरांच्या नादांत
आमचे कान सुखावतले आसले

सुवादिक म्होंवाळ उतरांनी
उलोवपाच्या रंग ढंगांनी
आमी आमचीं उतरां
विसरतलीं आसलीं आनी
सांगूं नज घडये
कळनासतनाच ताच्या उतरांनी
उलोवंक लागतलीं आसलीं

जस्मिन आयिल्लें जाल्यार
म्हजें पोरसू जावपाचें
एक परमळाचें स्थान
सगलो वाटारूच जावपाचो
वसंताचो खेळ
आनी त्या परमळाचो
गुलाब, मोगरें, शैवत्या
आबोल्याक लेगीत
राग येतलो आसलो

तेन्ना आमीच तांकां
समजायतलीं आसलीं
तुमीय म्हणून आमच्योच धुवो
जण एकल्याचो तो सभावगुण.

६२. सांवळ्यो

देवाऱ्याकडच्या मेजाकडसून
दिल्ल्या अखंड उतरा उपांत
शेणलीं दोगांय आमी
गुस्पागोंदळाच्या गोंदळांत

आमचे पयलेच नदरेची वावळी
स्टीलचे सोरये वरी दिशिल्ली
अकस्मात अहंकाराच्या वतान
दोळ्यां फुडेंच विरगळून गेली

मोगाच्या उमाळ्यांचें तुफान
च्यावेच्या कपांतल्या वादळा वरी
मनांचे मठयेक मारिल्ल्यो
खुटयो लेगीत मोडून गेलें

आतां उरल्यात दोन सावळ्यो
उलोवंक वा हाताक मेळनाशिल्ल्यो
स्पश्ट वळखूंक येनाशिल्ल्यो
हयन्हयश्यो आमच्याच सारक्यो.

६३. चिमटीभर माती

नाका म्हाका शेतां भाटां दोंगरांचीं रानां नाकात
दिता जाल्यार सोडतीन हात जमनीची सुवात दियात ॥१॥

भांगरां शिंगरांचे पेटूल हांवें केन्नाच मागलें ना
शक्य जाल्यार तुमचीं मोगाचीं काळजां दियात ॥१॥

मरतकच हांव दुकां कोणेंच गळोवचीं न्हय
मनांतलें म्हज्या अमृत पियेवन तुमीय अमर जायात ॥२॥

राग मनांत पेट्टा तेन्ना आत्म्यांची करात याद
ईश्वराच्या पेल्यांतलें थंडगार उदक पियात ॥३॥

कोणाचें कितें घेवपाची ईत्सा म्हाका नाच ना
एकचाराचीं बिंशां घेवंक हात तुमचे मुखार करात ॥४॥

म्हज्या फोंडार चंदन आनी फुलांचे घोंस नाकात
चिमटीभर माती घालचे कश्ट मात अवश्य घेयात ॥५॥

६४. छाती

कसली देवा अबरगती
उजवाड आसून काळोक हाती
कितलेय श्रम केले तरी
आखरेक हातांत मातीच माती

हुलपले गा हात उज्यांत
पोटाच्या त्या होमखणांत
आदल्या दिसा भोरलेली
दुसऱ्या दिसा बोट रिती

हांवेंच बांदले रस्ते लांब
हांवेंच उबाल्ले मटये खांब
कांचनांच्या जगांत त्या
बोड्कां फोडून वेगईळीं नातीं

दुड्वांच्यो येतांच भरत्यो
कुडी फुगून जातात मोठ्यो
जायत्या कुळांक लागून गेल्या
गर्वाची साडेसाती

म्हज्या हातांत आसचें कितें
ताच्या हातांत आसलें कितें ?
भाटां बेसां नासलीं तरी
मनशा मोगान भरल्या छाती.

६५. पावस यादींचो

आयज सगलेंच मळब
भरलात काळ्या सांवळ्या कुपांनी
म्हजें मन चितनांच्या
राशींनी भरलां तशें
हो शिरशिरो मस्तो पावस
आपल्या वांगडा घेवन येता
यादी आदल्या इतिहासांतल्यो
कांय यादी भुरगेपणांतल्यो
कांय यादी तरणेपणांतल्यो
कांय यादी आतांच्यो वर्तमानांतल्यो

पावसाच्या व्हांवत्या लोटांतल्यान
वयताल्यो व्हांवत
आमच्यो बोटी कागदाच्यो
त्या बोटींनी बसतालीं आमचीं मनां
जायते पावट बोटी
आडखळत आडखळत उमथताल्यो
आमी मात केन्नाच उमथलीं नात

आडांगी पावस मुजरत करता याद
जनेलांतल्या देखाव्याची
मदींच हांवें काडिल्लें आंग
खबर ना कित्याक म्हुणून
कितें तरी मारिल्लें
आनी तूं फेसाळलेल्या ल्हारा वरी
खळखळून हांसलेलें

पावस सामको हुतहुतो
मेळत तसल्यो यादी हाडटा
दर वर्सा चुकनासतना येता
आनी आमकां बसयता
आमच्या सानुल्यांच्या बोटींनी
सानुल्यांच्या बोटींतल्यान
पळोवंक मात मेळटा
निर्मळ जग सानुल्यांचें.

६६. आबोलीं <

देवागेल्या कल्पनांनी
सगलीं उतरां पिसावलीं
पवित्राच्या पुजे ताटांत
सगलीं जालीं आबोलीं ॥१॥

तांबशीं तांबशीं आबोलीं
जायत्या जाणांनी मागयलीं
भावार्थान घेवन हातांत
देवा म्हूर्तेक दसयलीं ॥१॥

श्रीफळ म्हज्या मस्तकांतलें
पांयार ताच्या अर्पिलें
अभिशेक घालून ताका
शिरता सगल्यांक खावयली ॥२॥

शिरंतरांतल्यान गंगा गेली
लेंवेन लेंव न्हाली धुली
सज्जानाची ओंपणी करून
अज्जानाच्यो बेनल्यो वाली ॥३॥

६७. म्हजे बागेंत

तरेकवार फुलां म्हजे बागेंतलीं
रंगरंगयाळीं परमळान भरलेलीं
आतांय फुलतात आदलेच उमळशिकेन
निर्शेता जेन्ना मन म्हजें
तेन्ना शिंपतात परमळ दितात
मनाक आतवेच तरेचें ताजेपण

लांब काळ मेरेन हांव
काळजांत तुज्या रावन आयिल्ल्यान
मन म्हजें आतां
फुलांच्याच मदीं रावप पसंत करता
तुज्या परमळांत आनी
फुलांच्या परमळांत म्हाका
कांय फरक दिसना

तुज्या उस्वासाची हुनसाण
फुलांच्या परमळांत मेळना
हीच जाणवीक एके उणिवेची
जाणवता म्हाका तांचे मदीं
समजायलें जायतें मनाक
जायत्याच तरांनी तरी पूण
येयत रावता याद तुजी

काल जेन्ना हांव
गेलों फुलांच्या मदीं तेन्ना
जालों हांवूय एक सोबीत फूल
म्हाका नांव दिलें गुलाब
आयलें तुंवूय बागेंत त्याच वेळार
तुज्या स्वागता खातीर
ज्युस्त म्हाकाच वेंचलो माळ्यान
आनी दिलो हातांत तुज्या
मुरगुटलें तूं भितरले भितर
आनी हांसलें मुमुरकेच.

६८. माये

ईश्वराचें तेज सदां
भितर म्हज्या नंदता
उतरा उतराक पावला कणीक
नवी वाट गायता ॥१॥

तेजवंत देवा म्हज्या
त्रैलोक्याच्या राया म्हज्या
दर एका वळणा वेळार
हाताक म्हज्या धरता ॥१॥

सोशीकताये माये म्हजे
भवसागरांले नावे म्हजे
सुकते आनी भरते वेळार
स्फूर्त म्हज्जांत भोरता ॥२॥

कोटी सुर्य प्रकाशमया
ज्ञान आनी सज्ञानमया
दर दिसा शांती सुशेग
कृपा दान करता ॥३॥

सगुण निर्गुण निराकारा
परम पिता सर्वेश्वरा
निमण्या वेळार मुक्ती दिवन
आपल्या रूपांत व्हरता ॥४॥

६९. माड

पिराय जावनय धीट उभो
माडा बाप्पा जाणटेल्या
भार पेलूक कुस्तार जाल्ल्यान
भेंड तुजें बागवला

काडले कितले पावसाळे
गिमाळे आनी शिंयाळे
कितलीं तरी माथ्यावेल्यान
वादळ मोडां हुबयल्यात

धोलता आख्खें आंग हालयत
गितारांचे स्वर खेळयत
रेंदेर लेगीत तुजेच खातीर
व्हड जावंक पावला

पिराय तुजी वाडल्या गा
धिग गरज पडल्या गा
मनीस कुळाक तुवें राया
आपलें सगलें ओंपला

तुका राया पयलो मान
फळ तुजें देवा समान
वादळ मोडांत जगपाची
कला तुवेंच शिकयल्या.

७०. म्हजो बापूय

म्हजो बापूय एक अवतार आसलो
त्या अवतारंत आनिकय अवतार आशिल्ले
म्हज्या वांगडा खेळटासतना ते
म्हज्या परसूय सान जाताले
ताचें काळीज आशिल्लें व्हड
तातूंत आनीक एक काळीज रावतालें
म्हजे कुस्कुटायेदे नडीचें लेगीत
ताका ज्युस्ता-ज्युस्त समजतालें

ताची सावळी आशिल्ली विशाळ
ते सावळेंत आनीक एक सावळी आसताली
मात्सो लेगीत हांव थकलों जाल्यार
थाकाय पयसावपी सत्री फलताली

पापा, तुज्यो यादी कितल्यो गोड
तांतलें हांव सगलें शिकलां
तुज्याच सारको मळबांत पावपी मग्ना-वरी
हांवेंय व्हडलो जावंक चिंतला.

७१. बापायची मुस्तायकी

पापा, तुजें खोमीस म्हाका
जायते पावट भुजांचेर चडयनशें दिसतालें
तुज्या फाटल्यान तें
चडोवचें पडलें तेन्ना
तुज्या फाटीच्या कण्याक
कित्या खातीर बाग पडल्या
ताचें गुपीत समजलें

पापा, तुजें कालसांव म्हाका
न्हेसचें दिसतालें
पिराय जातकच न्हेसलों तेन्ना
तुजें भेंड कित्या खातीर धरतालें
त्या गणितांतलें सगलें होलमलें

पापा, तुजी तोपी
एक दीस तरी माथ्याक घालपाची
मनांत ईत्सा आसली
जेन्ना हांवें ती म्हजे
तकलेचेर दवरली तेन्ना
म्हजी तकली चिड्डली आनी
तुजे तकलेवेले केंस
कित्या खातीर गेल्ले
ताची काणी लक्षांत आयली

पापा, आतां म्हाका
तुजे बूट घालपाक जाय
म्हजे बूट आतां म्हाका वसनात
रस्तो लांब आसा
जिवीताचो पर्वत उंच आसा
तुजे बूट घालून
सडसडीत तुरतुरीत चलपाक जाय.

७२. प्रश्न बापायचो

पापा, तूं सदांच म्हणटालो
म्हजो पूत पिसो
पिसो म्हळ्यार सामकोच पिसो
तेन्ना म्हाका प्रश्न पडटालो
शाण्या बापायचो पूत
पिसो जालोच कसो

तुका सदांच चिंता आसली
म्हज्या मुखावेल्या भविश्याची
हांव समर्थपणान
उबो रावत काय ना हाची
संवसाराच्या तुफानांतल्यान
होडी तडीक कसो पावयतलो
हुस्क्यान न्हीद गेल्ली दोळ्यांची

आयज पळय पापा
म्हज्या उफाट कश्टांनी
घामाच्या पावळ्यांनी भरून गेल्यात
आमच्या घराच्यो सगल्यो कुडी
पूण हें पळोवपाक
तूं आमचे मदीं ना जालो.

७३. भांगराचे हात

चल्ले तुजे भांगराचे हात
बरे करीत बरे ओंपीत
फाटीं पळेनासताना
चल्ले सगलीं दुकां पुशीत
लकलेल्यांक दिगी आनी
मंगेल्ल्यांक स्फूर्त दियत

चल्ले सगल्यांक एकटांय करीत
तुटिल्ली नातीं जुळयत
भेदभाव कुशीक सारून
निस्वार्थीपणान मोग दियत
काळजांतलो मोग दियत

चल्ले दुखांत सूख भरसयत
सदळ जाल्लें सारकें घडयत
सगल्याक हांशे फांकयत
बावलेल्यांक हावेस दाखयत
पिकना थंय सारकें पिकयत
इतलें करून लेगीत
आत्मविस्वासान सांगतात
हांवें कांयच केलें ना
आनी केला आसत जाल्यार
तें कर्तव्य म्हजें

चल्ले निसर्ग निरामय दोळे
बाबडे नदरेंतले मोगरे कळे
तुज्या हाशांत विरगळायत
त्रासीक वेदनाच्यां कळांक
दियत सूखनी शांती
करीत जिवीताचें पेणें
दर एका थांब्यार.

७४. नमस्ते

विशाळ समुद्रान पोसोभर उदक
निसर्गाक उश्णें दिलें
तें उदक अंत्रळांतल्या
वाऱ्यांत भरसलें आनी
भरसलेल्या उदकाचें एक
काळें कुळकुळीत कूप जालें
सारकें गुरवार जातकच
जोगलां आनी घडघडांच्या
व्हडल्या थाटामाटांत
एक दीस बाळंत जालें
दिसूंक लागली वचत थंयसर
जळीमळीं खोशीच खोशी
सृश्टीचें सगलें जालें ओलेंथल्लें

पावसाच्या रुपान
शिंपडलें सगल्याक अमृत
झिली झोपानी बेबे बेबकां
सावदां तशींच किरां मोरां
गावंक लागलीं नाचूंक लागलीं
समुद्राचें रीण पावयतना
सृश्ट सगली पाचवीच जाली

कोंब फुटले नव्या बियाण्यांक
धरलीं मुळां जालीं रोपलीं
ताजीं तवानीं कणसां
शेता मळांनी धोलूंक लागलीं
ल्हान व्हडली रुखावळ
दोंगरांनी धोलूंक लागलीं
धर्तरी व्हंकल सुंदरी
सपन सुंदरी, गन सुंदरी दिसूंक लागली
आंग आंगान भांगरान भरली
भांगरान भरली, भांगरान भरली
ॐ नमो पावसा जीवन अमृता
ॐ नमो पावसा बीजबियाण्या
ॐ नमस्ते नमस्ते नमस्ते.

७५. घुंवाड्यो

हांगा जो उलयता
तो तुजो परमेश्वर
तुजो घनी तुजें स्वरूप
आनी तुजेंच अस्तीत्व
अवचित तुका कशी म्हूण
पिडा जाली गर्वाची
कित्याक म्हूण मातयलात
देखी भायलो अच्छेव
तो तुका अनवळखी
हेंच तुजें अबुध्देपण
संवसारांतल्या पाडया मनशांकूच
असले अविचार यैवजतात

तूं तुज्या पेल्याक वळखना
आपल्याक आपुणूच वळखना
तुका एक नांव आसा
नांव आसलें तरी पूण
तूं एक जिती जिवी शिळा
शिळेंकूय नांव आसता
तुज्यांत जें तेज आसा
तें शिळेंत आसना
होच तुज्यांतलो आनी
तेज नाशिल्ले शिळेंतलो फरक
तुज्यांतल्या खर तेजान
तूंच जळून वतलो
हाचे पयलींचे जळ्ळ्यात तशे

आपूण संवसाराच्या हाताक धरून चलयतां
अशें ताचें म्हणणें
आपणें दाखयल्ले वाटेंतल्यान वचप
हेंवूय ताचेंच सांगणें
म्हज्या नावांचें न्हाण न्हावचें
असो ताचो आदेश
साबणान केन्ना कोण
निवळ जाला व्हय
तशी वेळेवेली रेंव लेगीत
तुजे परस चकचकीत

तुका जर हातुंतलें
कांयच एक मान्य ना
जाल्यार तेच तसलेच जिणेंत
परत परत काड घुंवाड्यो

७६. फोन सादेलो

फांत्या पारार कोंबो सादेलो तसो
फांतोडेचेर फोन सादेलो
फोनावेल्यान तुवें निरोप दिलो
आदलें सगलें सोपलें
आतां सगलें विसरपाचें
म्हाका प्रश्न पडलो
आदलें कितें म्हूण सोपलें ?

कितें सोपलें आमच्या
जिवीतांतल्या उतरांतलें
कितें सोपलें आमच्या
उतरांतल्या जिवीतांतलें
अशे तेरन सोपूं येता केन्ना
कितें तरी संपूर्ण मोगांतलें
मोग पुर्णतायेक वच्चेपयलें

तो तुजो फोन सांजवेळां
उसरां आयल्यार समजूं येतालें
आतां दीस बुडटलो
आनी फालें उजवाडटलें
शेणल्या तें काळकांत मेळना
अशें धरून चलूं येतालें
संवसार काळकांत शेणपाचो
शेणिल्ल्या संवसारांत हांव
म्हाकाय शेणोवन घेवपाचों
पूण जें कितें उलयलें
तें उजवाडट्यावेलें आशिल्लें

फांत्यापार आशिल्ल्यान
आतांच झीजट्टें जायत आयिल्लें
कांय वेळा भितर
भांगरा किर्णाचो लख्ख उजवाड
संवसागचेर पातळपाचो आशिल्लो
चकचकीत उजवाडा वांगडा
म्हाका पिशेपणाचो झटको येवन
म्हज्या पिशेपणाचें प्रदर्शन

सगल्या संवसाराक दिसत
ह्या भयानूच हांव
मोडकळीक आयिल्ल्या
रथा वरी सांघा - सांघान कडकडलों

दोनूय हात जोडून
आत्म्याचे खरीतल्यान देवाक
होराय होराय होरायलो
देवा आयचो फांत्यापार
सारकें उजवाडायनासतनाच
वर्साचीं वर्सां असोच दवर.

७७. दोन पाकटे

देवाकडे हांव म्हाका
दोनूच पाकटे मागपाचो आसां
द्वा संवसाराच्या
वादळ मोडांत शेणलेल्यांक
म्हाका सोदपाचें आसा
उंचल्यान धरिवेलें सगलें
बरें वायट पळोवपाचें आसा

हांगा सुक्या वांगडा
ओलेंय जळटा तें थांबोवन
सुक्या वांगडा सुकेच
जळोवपाचें आसा
गुन्यावकारां वांगडा
निरपराधीय भोगतात ख्यास्त
तांची रथास्त तांकांच
दिवपाची आसा
अनभावार्थ्यां वांगडा
भावार्थीय बुडटात
संवसाराच्या रवाची कोनशांनी शिरकल्ल्यांक
संकश्टांच्या चेपणांत चेपलेल्यांक
अन्यायाच्या व्हाळांतल्यान
व्हावून वतल्यां एकान एकल्यांक
सोदून काडपाचें आसा

निरपराध मनीसपणाक
अनीतीच्या घाण्यांक बांदलेल्यांक
बळिश्टांच्या चाबकांचे मार सोसतल्यांक
धर्म नीत पाळपी शाण्यां मनशांक
जाती धर्माचे कुगडेन कापलेल्या
सगल्यांक एकठांय करून
तांच्यां घायांचेर मलम
लावपाचें आसा

म्हज्या आलाशिऱ्याच्या आंगणांत
तांचें सात्वन करपाचें आसा
तांकां बळ दिवाचें आसा
बळवंत करपाचें आसा
तांच्यांत चैतन्य भरून
फाटीवेल्यान मायेचो हात
भोंवडावपाचो आसा
हें सगलें करपाक
म्हजे दोन हात आसाच
तरी पूण आनीक
दोन पाकटे मागपाचे आसात.

७८. बाजार <

नांव तुजें सांगून सांगून
चल्ला कितें आयज काल
शिकवण तुजी वयता व्हांवत
ताचेर मात्शी नदर घाल

शिकवण तुजी पिसडून फाफडून
करून सोडला बोडकें झाड
नीत नेम कशेय वळोवन
मंदिर तुजें करता पाड

देवाऱ्यांनी बसून तांणी
उतरां तुजीं बाजार केल्यांत
आपलें आनीक भरसून सायबा
भलतेंच तुज्या भुजांर दिला

असल्या धोंग्यांक परमेश्वरा
तुवेंच बरें दिवचें ज्ञान
वायट घालून पायांखाल
बरें तेंच करचें दान

पुटपुटीत मेजून दुडू
भक्तीय केला निराधार
उतरांचो करून अनर्थ
उक्तेपणान मांडला बाजार.

७९ .चार रस्ते

पावस आयलो मिर्गाचो
आयलो सामको घोग्यांचो
म्हाका तेन्ना उगडास आयलो
त्या चारूय रस्त्यांचो

पावस आयलो शिरशिरो
जसो थंय पावतांच येतालो
तरणेपणांत आमकां त्या
चार रस्त्यांनी शिंपतालो

पावस मस्तो येयत रावलो
म्हाका ओलो थप्प केलो
दोळ्यां मुखार घुवंक लागलो
तुजो म्हजो चिखोल कालो

पावसान चारूय रस्त्यांची
याद म्हाका मुजरत केला
बोलसांत म्हज्या फोटो तुजो
न्हांन धुवन तयार जाला.

८०. नातलां

आयज देजेंब्राची पंचवीस तारीक न्हय
येशू क्रिस्ताच्या जलमाचो दिसूय न्हय
संवसाराचो कसलो उत्सवूय न्हय

मळबांतलें नखेत्र एक आयज
आमच्या घरांत अवतरला
सारकें पंद्रा वर्सांनी
आमगेर बाळक जल्मला

देकुनूच आयज आमगेर नातलां
सगली सृश्टी उजवाडान न्हावन गेला
खोशयेच्या भरान म्हज्या मनाक हांवें
आकाशांत भिरकटावन उडयला.

८१. काटीक

तीन घरांच्या मदेकात
एका दुरगाचे कुशीक
एक जाण्टेलो माड
मरणाचे दशेक पावला

आपलो जीव वचचो आशिल्ल्यान
ताणें म्हाका विचारला
खंयच्यान आडवो पडूं
म्हजे पांय निकामी जाल्यात

मात्सो थातारून ताका
हांवें धीर धरपाक लायला
पडून कणो मोडत म्हूण
संयम सांभाळूंक लायला

म्हज्या घराक वांशे जाय
सारकें जोक काडून येता
तुजे चार कुडके करून
सलामतीन सकयल देंवयतां

मात्सो थांब, कळो सोसून घे
दोर आनी कुराड हाडटां
क्षमा कर तुका मारूंक
एका दिसाचो खाटीक जातां.

८२. हात जोडून

जेन्ना तूं नदरे पलतडी आसता
तेन्ना एकमुळो आसना
तुजे भोंवतणीं भोंवत आसता
राखणेचें वज्र जावन
आमचे मायेची सासाय

तूं जेन्ना कश्टून कश्टून
सामको कासावीस जातलो
कुड विसव घेवंक सोदतली
तेन्ना आमचीं मागणीं आनी
पुण्यायेचें बळ तुका मेळटलें

जेन्ना तूं शिंयांन कुड्कुड्टलो
आंगार काटो फुलतलो
भरण अर्दो मेल्लो जातलो
तेन्ना शांतपणान दोळे बंद करून
खिणभर आमची याद कर
तुज्या तनांत आनी मनांत
जोगला वरी तेज संचारतलें

जेन्ना वतान करपतलो
मेंदू उसळूंक लागून
दोळ्यां मुखार काळोक दिसतलो
तेन्ना अजिबात भियेनाका
आमी रूख जावन तुका
मायेचे सावळेंत धापून घेतलीं

जेन्ना जेन्ना तुजेर विकल्प येता
तेन्ना म्हज्या काळजाच्या पड्डयाचेर
तुजें हांव प्रतिबींब पळेतां आनी
तुजे खातीर मागतां हात जोडून.

८३. कीरण

कश्टांच्या घराक
भरवंशाचो आदार
मोगाच्या थान्याक
काळजाचो श्रृंगार
सपनांतल्या झन्याक
व्हांवते न्हंयचे वाटेर
आशेचें किरण

चिंतनांच्या दोऱ्याक
सवसकायेचें मुणें
त्रासांचे वाटेर
फुलां भरून दोणे
संयम राखतल्यांचे
मजबूत कणे
ईश्वराच्या भक्तांक
सगलेंच सारके
तुस्त तोखणाय
तशेंच उणेंदुणें

धर्तरेचेर धाडून आमकां
जिवीत दिला ताणें
जाच्या मनांत आत्मविस्वास
थंय कितें उणें
ईश्वर जाका पावता
जाचे कश्ट फळटात
ताचें सुखी जिणें.

८४. म्हजो ईश्ट

म्हज्या मोगाळ ईश्टा

ही तारीक तुज्या लग्नाची

ही घडी लग्नाच्या म्हूर्ताची
चली तुवें वेंचून काडली
सपन रंगी गुणांची
पुनवे रातीच्या आंगाची
म्होव्या म्होवाळ आंगाची

लांब रस्मी केसांची
काळ्या काजळी दोळ्यांची
भरलें ईश्टा नशीब तुजें
राणी तुज्या काळजाची
मालकीण तुज्या घराची
समजिकायेची ल्हानविकायेची
जापेत तीच रेस्पेत मान
म्हूर्ती जशी मर्यादेची

सवकासायेन चाल तिची
गोडसाणेची वाणी तिची
फुडली वाट सारकी चलूंक
धर कास अर्धांगिनीची
वलय आतां वलय व्हडें
पलतड सोदूंक भवसागराची.

८५. पुर्णताय

अशेंच जिवीत म्हजें अर्दकुटें
एक दीसभर फेरयेंत शेणपाचें
तुवें फुडेंच फुडें वचत रावप
हांवें जड मनान पळेत रावपाचें

अशेंच जिवीत म्हजें अर्दकुटें
हांशेय वोटां भितर शेणोवपाचें
उतर गळ्यांत घुस्पून घुस्पून
काळीज चिड्डून दोळे पिळपाचें

अशेंच जिवीत म्हजें अर्दकुटें
हांवें खुंटो जावन रावपाचें
तुवें वचप तुगेल्या संवसारांत
हांवें मात म्हजेच हात चोळपाचें

अशेंच जिवीत म्हजें अर्दकुटें
भितरले भितर निन्नळपाचें
परतीची आस्त बाळगीत
यादीनीच जगपाचें, यादीनीच जगपाचें

अशेंच जिवीत म्हजें अर्थकुटें
तूं राज्य स्वराज्य दुसऱ्यांचें
एक दीस हांव कूप जावन पावसाचें
तुमच्या राज्यांत येतां आनी
राज्यांतलें घरान घर
पाख्यान पाखें, आंगणान आंगण
आंगा आंग, सांद्यान सांदो भिनयतां
हेच खीण जिवीताचे पुर्णतायेचे.

८६. आमशींगेतल्या शारांत

पयस म्हज्या सपनांतल्या
एका देशांत
आसा एक आमशींगेचें शार
आनी त्या शारांत आसा
म्हज्या मनातलें एक घर

थंय आसा म्हज्या काळजाचे
चोंयवटेन दोळे
दोळ्यांतल्यान दिसतात
भूत भविश्य आनी वर्तमान
आठूय पारां

म्हज्या आमशींगेच्या शारांत
आसा अनगिनत रुखावळ
ते रुखावळीचे फांदये फांदयेर
फुलतात रंगयाळीं फुलां
लाख परमळाचीं
कांय चिमटीभर तर कांय
आमच्या काळजाच्या आकाराचीं
पोटांतल्यान खदखदून हांसयाळीं

म्हज्या आमशींगेतल्या घराक
पावल पावलाक दारां
प्रत्येक दारांतल्यान आपालिपा खेळटात
म्हज्या भावनांचीं सानुलीं पोरां
पोरांच्या हाशांनी भरल्यात
म्हज्या जिवितांतलीं उतरां
थंयच्या काळजांचीं सताड उक्तीं दारां
ना कसलो दुभाब ना हुस्को
ना कसलो भंय ना भिरांत
म्हज्या आमशींगेतल्या शारांत
म्हज्या आमशींगेतल्या घरांत.

८७. जाय तें माग

हांवें तुजेलागीं सर्ग मागूंक नासलो
मळबावेल्हीं नखेत्रां मागूंक नासलीं
कुणावेल्यान सैमाची सवारीय मागूंक नासली
फकत तुजो मोग मागलेलो

राज्याची राजवट मागूंक नासली
भांगराचें सिंवासन मागूंक नासलें
धन दौलतय मागूंक नासली
तुज्या काळजांत सुवात मागलेली

म्हाका तुजें नशीब नाका आसलें
भाटां बेसां नाका आसलीं
कसल्यो वस्तीय नाका आसल्यो
सरसकट तूच जाय आसलो

तुजेकडें हांव कांयच मागना
आतां तुजेकडें दिवपा सारकें आसा कितें?
तुका जाय तर तूं कितेंय माग
म्हजेकडें दिवपा सारकें आसा जायतें.

८८. नवें गीत

नवें गीत म्हज्या वोंटांत
नवे सूर म्हज्या गितांत
नवी शक्त आसा हातांत
नवें नवेंच म्हजे वाटेंत ॥१॥

नवें चैतन्य झिलीं झोपांत
नवो उत्साह आसा मनांत
रुखा रुखार फुलता फुलोरा
मोर नाचता सुटल्या वनांत ॥११॥

सुर्या रकयत वयता भांगर
चंद्र करीत वयता शृंगार
सैम सासाय आमचे जिणेंत
म्होंवा थेंबे दर एका शब्दांत ॥१२॥

म्होंवी मोवसाण म्हज्या उतरांनी
भांगरा किर्णा नाचता दारांनी
हरयाळीशे धर्तरेचेर
भोंवर लिपता फुलांनी ॥१३॥

८९. शोकसभा

तुमी रडटात कित्याक ?
बंद करात आतां शोकसभा
पंचतत्वांचें आयदन
सोडून गेल्ल्या शेवण्या खातीर
बुदवंत शाण्या मनशांनी
दुकां गळोवपाचीं आसना

हांव तुमच्या वांगडा ना
पूण म्हज्यो यादी
तुमच्याच वांगडा आसतल्यो
तुमी दिल्लो तुमचो मोग, माया
म्हज्या वांगडा
म्हज्या आत्मरुपांत भरसून आसात
जंय सगलेच वचपाची इत्सा
प्रगट करतात अशा
नदर पावना पूण
कल्पना पावता त्या राज्यांत
हांव वास्तव्याक गेलां

म्हाका जितलें आयुश्य दिल्लें
तितलें आयुश्य हांव
कशे तरेन तुमच्यांत
भरसून जियेलों हाका
तुमीच खरी गवाय आसात
मातयेकडे आशिल्लें म्हजें
नातें तुटलें आनी
मायेच्या बंधनाच्यो शिमो हुपून
हांव आतां अविनाशांत विलीन जालों
एक दिव्य थीक जावन
ताच्या मुकुटाक दसलें
हेच खातीर तर जगतात आमी
जीवित भरवंशाचें जण एकलो.

९०. विशय

विशय सोपले आतां

कविता करपाचे

पूण विशय अजूनय सोपूंक नात
उघड्यार शेवटिल्लें नश्टें भश्टें
अर्द कुशिल्लें खावन
जीवन जियेतल्या मनीसपणाच्या
फुटपाथाचेर राती सारतल्या हांतरुणाचे
मनीस आनी कचरो हांच्या संबंदांचे

विशय सोपले आतां

कविता रचपाचे

पूण विशय सोपले नात
कवितेतलीं उतरां चोरपाचे
एकमेकांक दोळ्याआड नाडपाचे
दोळ्यां मुखार फटोवपाचे
चार चौगांत एकमेकाचें तासपाचे
एकमेकाचे पांय ओडपाचे

विशय सोपले आतां

कविता गावपाचे

विशय सोपले नात
कवितेचे सोबीतकायेक चिमटो मारपाचे
संगीताच्या शृंगारांचें अनुकरण करपाचे
एकल्यान जल्माक घातल्यान
ताच्याच सारकें दिसपी भुरगें
दुसऱ्यानय जलमाक घालपाचे

विशय सोपले आतां

कविता सांगपाचे

पूण विशय सोपले नात
भर सभेंत माचयेर रावन
एका पक्षांतल्यांनी दुसऱ्या पक्षांतल्यांक
साली वचसर तासपाचे
वस्त्रां, आंगवस्त्रां पिंदून
नागडे उगडे जायसर
आवय भयणी बायल मेवणे सकट
मेळत तशें सोलपाचे
भायलें भितरलें सगलें वयर काडपाचे
मागीर हांवे तशें उलयलोच ना
म्हूण बास्कळ भासून वचपाचे

विशय सोपलो आतां
कविता चितपाचे

पूण विशय अजूनय सोपले नात
चलये वांगडा हुंडो मागपाचे
हुंड्याक लागून चलयेक लासून मारपाचे
चली जल्माक येवपाची आसल्यार
गर्भपात करपाचे
वचत थंय पनवती
कमिशन खावपाचे
पोटाचे आधोळेच्यांक
कितलेंय कितेंय पचपाचे.

विशय सोपले नात कवीचे
कवीचे कवितेच्या अस्तित्वाचे
कवीतेंतल्या सत्याचे, सत्यांतल्या स्वत्वाचे.

९१. देणें

देवान म्हाका मळबा येदें
म्होंवाळ काळीज दिलें
आनी तातूंत निर्माण केले
सुखाचे सागर आनी
दुखाचे आगर

तेअच खातीर म्हाका
सदांकाळ शिकचें पडलें
सदांकाळ सोदचें पडलें
जीवित म्हळ्यार कितें?
जीविताच्या गणिताचे आंकडे
आनी शुन्येंतलें म्हत्व

देवान म्हाका म्हजी
नदर पावता इतले व्हड
हात दिल्यात
तेच खातीर जावयें
जांकां म्हजें काळीज
सदांकाळ आशेतात
तांकां हाताभायर दवरल्यात

तशें जांवक नासलें जाल्यार
म्हज्या हातांक सगलें
सहज मेळटलें आशिल्लें
आनी हांव चितचे पयलींच
बचको मारतलों आशिल्लों

देवान म्हाका
मळबायेदें मन दिला .
मळबायेदें काळीजूय दिला
आनी मळबाच्यानूय उंच अशा
मनीसपणाच्या मोगाची शिकवण दिला.

१२. अटंगें रान

एक एकसुरीच वाट
वाटेंत कळोख गुपाट
जीविताच्या नशिवाची राट
वाटेक फाटेय फुटनात
वाटेंत वाटसुरोय दिसना
काळोख सोपून सोपना

मन जाला अरण्णें
कांयच येवजनाशिल्लें अटंगें

एक एकसुरो मनीस
मनशाचो एक - एक दीस
दिसाक आडमेळीं तीस
मनशांचे सभाव वेगळे
मनशा सारकेच आसून लेगीत
वेगळेच मनीस सगले
कांय जाण उज्याचे इंगळे
कांय जाण पणसाचे गरे

एक एकसुरें सपन
जिणेचें एक - एक सोपण
काळजांतले एक एके आठवणीन
मनाक फुडटात पाखां
जिणेंत ज्या मोलाचीं सुखां
त्याच मोलाचीं दुकां

सुखांच सुखां दुकांच दुकां
समजदार शाण्या मनशाक
सूख कितें आनी दूख कितें
दोनूय सारकीं एका समान
हेंच जीवित हीच जीण.

९३. हांव येतां

कश्टांचें तुफान आतां
सगलें सोपलें
सपन घराच्या पाडसार
नशीब बसलें
सूर्या कीर्ण अंतराळांतल्यान
सकल देंवलें
आतां म्हज्यान रावं नज
हांव येतां

सोपल्यो सवंग राती
काळ्या कुळकुळीत काळखाच्यो
वाटूय म्हजी आतां
मोटवी जाता
उदास मनाक म्हज्या
नशीब दिवपाक
आतां म्हज्या प्राणप्रिया,
हांव परत येतां

नखेत्रांय आतां मळबांतलीं
मळब सोडून गेलीं
सुकणीं जळींमळीं
घोटेरांनी परतूंक लागलीं
आमुरपिकीं घोटांय आतां
चानयांनी काथो केलीं
रिकाम्या चित्रांत रंग भरूंक
हांव येतांच येतां

म्हज्या पावलांच्या फावड्यान
रस्त्याचें आंग कापीत - कापीत
मैलांचे - मैल फाटीं उडयत
तुज्या पिंगळ्या काळ्या केंसांचीं
म्हज्या काळजाचो तांबडो गुलाब
खवैन घेवचे खातीर
फुडल्याच खिणाक, प्रितीचे
हांव जरूर येतां

तुजे रिकामे सत्रेंत येतां
तुज्या रिकाम्या मनांत येतां
थोड्या वेळान रोकडोच पावतां
पावत आयलों
पावलों,
दार उक्तें कर
दार उक्तें कर.

९४. जीण सोपयली

फटी मारीत मारीत ताणें
जीण सोपयली
जीवितभर सूख सोदूंक
दुख्ख दुख्ख करीत करीत
फुलां बावयलीं

कुडीचें म्हेळें काडूंक
कूड न्हाणयली
तान तान करीत करीत
बांय सुकयली

घरकान्नीच्या रागान ताणें
उजो रकयलो
मोगा खातीर आतां तिचो
हात मागयलो

उपास करून आयज मेरेन
जायत्यांक फटयलें
कण कण एकणंय करून
धन पुंजयलें

वखदा बगर बापायक लेगीत
दुखण्यांत धुखल्लो
संगीताच्या तालार ताका
फोंडांत पुरयलो

नातीं गोतीं विसरून
जाय तेच पारखी पुंजयले
अडचणीच्या वेळार ते ताची
वळख विसरले.

९५. म्हज्यो यादी

देवाची याद येता तेन्ना
हांव देवाऱ्याकडेन पळयतां
तुजी याद येता तेन्ना
सगलो निसर्ग नियाळटां

देवाची ओड लागतकच
ताच्या फोटवाकडेन पळयतां
तुजी ओड लागता तेन्ना
मनाक धातारपाचो यत्न करतां

देवाची सासाय आनी दया
म्हाका वायटांतल्यान वाटायता
तुज्या मोगाचें मोगाळ पाखें
म्हजो सगलो भार पेलता

तुजें उतर जेन्ना हांव नियाळटां
तेन्ना हांव म्हाका विसरतां
तुजी चीट वाचतकच त्या वेळार
हांव म्हजो धर्मग्रंथ सांसपितां

तुज्या दोळ्यांनीं फांकारलेल्या किर्णांची
जेन्ना काळखे रातीं याद करतां
तेन्ना मोगाचे मुर्ती म्हजे, मुकुटा
हांव सुर्यांत रुपांतर जातां.

९६. सासाय

अखंड काळखाचें
हड्डें फोडीत तो
सुर्याच्या अवतरणान
फांतें घेवन उदेलो
आनी ताच्या प्रत्येक
पावला कणकणीं
प्रचंड उजवाडाचो
परजळ फांकयत गेलो

काट्या खुट्यांचे दोंगर
माड्डीत माड्डीत देंवलो
लोकांनी मागीर ताकाच
वझरो मानलो
ताचे आकृतीचो घडोवन
एक लक्तुबायेचो पुतळो
मनीसपणाच्या पेडार
निट्ट उबो केलो

गर्भ मोसमांतल्या
गुरवार कुपांतल्या घडघडान
सोडलो चारूय दिकांनी
उजवाडा बाण
ताच्या फाटल्यान आयलो
पावसाळ उत्स्फूर्त सांवार
वाटेंतले आडखळींचे बांद
फोडीत गेलो.

९७. दोंगराचे तेंगशेवेल्यान

मळब उंचायेच्या त्या
दोंगराचे तेंगशेवेल्यान
ताकतिकेन आनी
नेटान धांवपी वाऱ्या वांगडा
मन म्हजें खोल
समदिराच्या तळाक देंवलें
सुर्याचीं किर्णां
निसर्गाच्या मोगान भरून
सामकीं थंडावलीं आनी
सगलो सैमूच मोनो जालो

झिळमिळट्या सुर्याच्या
मंद मंद उजवाडांत
चित्त म्हजें सगल्या
खांची कोनशांनी शिंपडलें
ज्या वेळार तो
उजवाड काळखांत विरगळटालो
तेन्ना ह्या मनाक
सामकें पिशें लागतालें
सपनांत आशिल्ले वरी
संवसार सगळो
गोपांत येवन म्हज्या
नाचूंक लागतालो
त्या देखाव्यांतल्यान
तुजें सोबीत रुपणें पुनव चान्नें
हजार मैल पयसुल्लीं
वाट हुपून
आयिल्ल्याचें जाणवतालें

समदिराच्या उसळपी ल्हारांक
सुर्याच्या भांगरा किर्णांनी
सप्तरंगांनी आकार दिवन
सरभोंवतणी शिंवरायलीं
कापसावरी वाऱ्यार हुबतल्या मनाक

तुजे कुडीच्या गर्भांतल्यान
आयिल्लो हुनहुनीत
उस्वासूय जाणवलो
एकमेकाचेर दाळून दवरलेल्यो
तुज्यो यादी एक-एक पान
उस्तीत रावल्यो
त्या यादींतल्यान निसर्गांतलें अमृत
दवाच्या थेंब्यांतल्यान
म्हज्या वोंटांचेर पडत रावलें
आनी म्हज्या जिवीताक
परत चंवर फुटलो.

१८. भारत माता

एके राती भारत माता
आयली म्हज्या सपनांत
सडसडीत आयली चलून
घडघडीत पावलां वाजयत
उबी रावली म्हज्या म्हज्यांत
भगभगतो कवदो जावन
त्या भगभगत्या कवट्याचें
तिरंगी आंगवस्त्र
इगळ्यां वरी बेगुमार चमकतालें
इतली चमकदार फकत
म्हजी आवयच आसा
इतली सोबीत लावण्यवती
म्हजे आवय बगर
कोण आसूंकच शक्य ना !

पुता, म्हाका वळखली ना ?
तिणें उत्सुकतायेन विचारलें,
माते, तुजी म्हूर्त
म्हज्या काळजांत आसा
तुजी माया म्हज्या
रगताच्या थेंब्या थेंब्यांत
संपूर्ण भरून आसा
माते, तुज्याच स्वरुपाचें
हांव एक प्रतिबींब

तुका वळखुपाची म्हाका
अजिबात गरज पडना
तूंच तर खरी म्हजी वळख
तुवेंच घडयल्ली हांव म्हूर्त
तुवेंच रुजयल्यांत म्हज्यांत
अस्मितायेची बियां
तुवेंच करून दिल्या म्हाका
संस्कृतायेची पारख
तुवेंच सांगल्या कथा

जुलमांची आनी स्वातंत्र्याची
बंदेपणाची आनी मेकळेपणाची
जायत्या प्रसार माध्यमांतल्यान
हांवें पळयल्ली तुका
झिळमिळट्या उजवाडांत
दिल्लीच्या राजभवनांत
हात जोडून सगले राजकारणी
तुका होशयताले
तूं तांकां समजायताली
दिताली दिलासो
राज्य चलोवपाचो दिव्य मंत्र

माते, म्हज्या देखण्या गोंयचो
 म्हाका हुस्को जाला
 दिसान दीस ताचेर
 कोसळत आसात अपदृश्टांचीं सावटां
 हालींसराक तर त्या
 इल्ल्याशा भांगराच्या जाग्यांत
 दिसपाक लागल्यात
 वचत थंय चोरांच्यो टोळयो
 फटिंगांचे व्हडले चोंमे
 म्हजें गोंय सोबीत जरी आसलें
 तरी तें सान आसा
 पिरायेन ल्हान आसा.

माते, हांवें आयकल्यात
 थंयच्या रानांचेर हावळ आयल्यात
 दोंगरांचेर संकश्टां कोसळल्यांत
 थंयच्यो न्हंयो व्हाळ
 आदले वरी पवित्र सुरक्षीत नात
 इल्लें इल्लें करून
 तांचीं सुंदर सोबीत रुपां
 विदूष जायत चल्ल्यांत
 गर्दी वाडत गेल्ल्यान
 थंयचो मुळावो मनीस
 थंयचो मूळ पुरुष
 भेंडाचो वालो सोडून
 मेळत थंयसर धांवपाक लागलात

माते, गोंयची म्होंवाळ म्होंवाळ भास
 निकतीच चंवरपाक आनी
 फळपाक लागल्या
 तीच खरेली त्या सुपुल्ल्या
 अपुर्बायेच्या गोंयची वळख
 ती सगल्या आंगांनी
 सारकी पुर्णतायेक येयसर
 तुजी कृपादृश्टी दवर
 तुजेच कृपेन तुजे गोंयकार
 एक एक तास जिकत
 फुडेंच फुडें सरत आयल्यात
 हाचेय फुडें अशीच कृपा कर

आयक म्हज्या पुता,
 गोंयचे सुपुल्ले सोबीत भुंयेक
 अदीक सोबीत करपाची
 आनी विकसीत करपाची जापसालदारकी
 आतां तुमच्याच भुजांर आसा
 गोंयां खातीर आनी
 सगल्या भारता खातीरुच न्हय

तर सबंद विश्वाच्या
वावरा खातीर नवी
सृजाण आनी सृशिक्षीत पिळगी
तयार करपाचीय जापसालदारकी तुमचीच
जेन्ना जेन्ना म्हजी गरज पडटा
तेन्ना तेन्ना हांव
तुमचे कान पिळटलीं
व्हडें योग्य दिशेन व्हरपाक
म्हजें मार्गदर्शन आसतलेंच
इतल्यांत कोंब्यान साद घालो
अस्तुरेची किळाच कानार पडली
म्हाका निदमुऱ्यांच जाग आयली.

९९. जेजू

जेजून केन्नाच जल्म घेतलो ना
तो सरळ सर्गांतल्यान देंऊन आयलो

जेजू आमचेमदें जियेलोय ना
ताणें फकत जीवितांत प्रवेश केलो

जेजू केन्ना कितें उलयलोच ना
कृतीन पातळायलो संदेश रचणाऱ्याचो

जेजून कसलेंच केन्ना अजाप केलें ना
मात कळयलो अर्थ देवाचे कृपेचो

जेजून वेगळें कांयच शिकयलें ना
जागयलें मनीसपण मनशा भितरलें

ताणें चाळीस दीस उपवास केलोच ना
पूण जेवणान चाळीस दीस तिश्टयले

ताणें केन्ना कोणाचोच मार घेतलो ना
पूण हिंसेक अहिंसेची वाट दाखयल्या

जेजून खांदार खुरीस घेतलोच ना
पूण आमच्या खुरसाचो भार देंवयला

जेजू कालवारीचो दोंगर चडलोच ना
तर आमच्या पातकांच्यो राशी माड्डयल्यात

जेजूक खुरसाचेर कोणेंच खिळायलो ना
पूण अनऊपकारपणांक खिळायला

जेजू खुरसाचेर मरूंक ना
अमरान मरणाचेर जैत जोडला

जेजूक खुरसावेलो देंवयलो ना
ताणें खुरसांतल्यान अस्तित्व देंवयला

जेजूक फोंडांत केन्नाच पुरयलो ना
फोंडांत बेभरवंशाक अंधश्रध्देक पुरयल्या

जेजू केन्नाच जीवंत जालो ना
तो अमर केन्ना मेलोच ना

जेजू केन्नाच परतून येवपाचो ना
तो मनशांतलो केन्ना गेलोच ना

जेजू खऱ्यांनीच अमर थल्ला
तें देवाचें प्रतिबिंब मनशांत विलीन जालां.

१००. नातें

काळजा हात लावन सांगतां
म्हजें आनी तुजें नातें
जशें दोळ्यांचें नदरेकडेन
जिबलेचें उतरांकडेन

कानांचें सुरांकडेन
पावलांचें रस्त्याकडेन
कुडीचें जीवाकडेन
रातीचें दिसांकडेन

चंद्राचें सुर्याकडेन
उदकाचें धतरिकडेन
संवसाराचें समयाकडेन
मळबाचें विश्वाकडेन

वाणयेचें गळ्याकडेन
प्राणाचें वा-याकडेन
जिणेचें जगपाकडेन
मरणाचें सरणाकडेन.

१०१. फुल्लीं फुलां

मनांत म्हाज्या फांतोड
काळजाच्या वीशाल मळार
निरामय दोळे मोडीत
रंगयाळीं फुल्लीं फुलां ॥१॥

अमृताचो घोंट घेवन
सरभोंवतीं परमळ फांकीत
शारां गांव घरांनी
उर्बेभरीत फुल्लीं फुलां ॥२॥

मनाक म्हज्या पिशें लायत
काळजाचें गीत कशें
हुतहुतें मन आतां
आपले भितर भावूक जाला ॥३॥

जिणे पींड प्रकाशान
चानुल्ल्या उजवाडान
कणान कण आतां हांगा
उपनंदान भरून गेला ॥४॥

फांतोडेच्या मंद किर्णानी
खोशयेच्या तरंगांनी
अणभवाच्या म्हासागरांत
सगळी जीण न्हावन गेला ॥५॥

१०२. दोरी तुटिल्लें शीड

कर गा सायबा अजापां
गरिबांच्या घराब्यांचेर
घाल तुजी माये नदर
निराधारांच्या खोमट्यांचेर
चिमटी मारून दी गा सायबा
कृपा तुज्यां किर्णची
मोग आमकां शिकय सायबा
जीण जावंक सुखाची
बोट लावन पेटय सायबा
नदर आमच्या दोळ्यांची
फूंक मारून हुबय सायबा
तनरी अंधश्रध्देची

आशे पड्डो पिंदून वडय
आशेभगत काळजावेलो
एकूच दिवो पेटय सायबा
सरळ आमच्या मार्गावेलो

पाव गा सायबा पाव आतां
काकूळट कर हे रचणेची
व्हडी म्हजी लाय तडीक
दोरी तुटल्या शिडाची.

१०३. चल गो शेंवत्या

चल गो शेंवत्या शारांतू
हात घालून हातांतू
गावया नाचुंया वांगडा आनी
दीस घालोवया मजेंतू

चल गो शेंवत्या मळ्यांतू
गळो घालून गळ्यांतू
संवसार आमी सारको पळोवया
मन घालून मनांतू

चल गो शेंवत्या शेतांतू
पावल घालून पावलांतू
जोत घालून शेत कसुंया
बियां ओंपूय तासांतू

चल गो शेंवत्या कोटांतू
बोट घालून बोटांतू
चात्र्या रात सारुंया आमी
व्हडल्या व्हडाच्या मुळांतू

१०४. रिती घोटेर

म्हाज्या पोरसांतल्या
दमणेच्या झाडावेल्यान तूं जेन्ना
तुजो घोटेर सोडून
पिलांक घेवन उडलें
पागवां फडफडायत उकल्या मळबांत
तेन्ना देंवल्यो म्हज्या दोळ्यांतल्यान
दुकांच्यो हुनहुनीत पांवळ्यो

आतां म्हाजें दुखणें
चडात गेलां
तकलेंतलें आशिल्लें नाशिल्लें
सगळें पिसावत गेलां
हांव विसरतलों स्वताक
तुमचें बाबळेंपण पळोवन
हांव विसरतलों म्हाका असाध्य करपी
म्हजे कुडीच्यो असंख्य वेदना
तुमच्या मोगान भरिल्ल्या
त्या सुपुल्ल्या घोटेराक पळोवन
एकमेकाच्या मोगान पाझरपी
तुमच्या काळजांतले झरे पळोवन
सतत आमचे वाटेकडेन
एकसारकीं दोळे लावन बसपी
त्या सानुल्ल्या पिलांक पळोवन

म्हजें आसा व्हडलें घर
राजाले पलाशी वरी
तातूंत आसातालो बोवाळ
हांसपाचो - रडपाचो - खेळपाचो - नाचपाचो
हांव भुल्लुसतालों म्हजेच भितर
तें भुरगेंपण पळोवन
काळांतरान सगळीं गेलीं
भुर्र- भुर्र करून उडून
आपआपले दिकेन
म्हाका एकमुळोच सोडून

वसणेच्या झाडावेलो घोटेर
पळेतात तुमची परत
घोटेरांत येवपाची वाट
असह जालात ताकाय
ताचें रिकामेंपण एकमुळेंपण
आतां तर ताचो हळूहळू
गळसपाक लागलो एक एक सांदो

दसणेचें झाड सामकें पालेला
भेंडपाची इत्सा आसूनय
हांवें तें भेंडलें ना
फुडल्या मोसमांत येवन
तूं नवो घोटेर बांदतलें म्हूण
पूण तूं परत येयसर
पूण शेवण्या,
तो शुभदीस दोळे भरुन पळोवंक
हांव उरत मूं?

१०५. सपन

राव आनीक मात्सो
जागो जायनासतनाच राव
ह्या सपन संवसारांतलो तूं
इतले बेगीन भायर सरल्यार
सगलेंच अर्घार उरतलें
हें सपन तुज्या
फाल्यांच्या दिसाचो मदलो दरवाटो
ह्याच दरवांटांतल्यान तूं
रणमैदानाचेर देवापाचो आनी
ह्याच दारवांटांतल्यान
आपल्या म्हालांत वचपाचो

तुवें आतां पळयल्लो देखाव म्हळ्यार
काल दनपारां
जेवतासतना केल्ली कल्पना
सपनेल्लें सपन म्हळ्यार,
तुज्यांत लिपून आशिल्ल्या सत्याचें
आनी अस्तित्वाचें गुपीत
तें गुपीत
चक्रचक्रीत धारेचें शस्त्र जाता
आनी तुका आपले धारेचेर बसोवन
मुखावेल्या प्रवासाक व्हरता
आनी भरयता प्रदर्शन
सभेमुखार आपले हिकमतीन
तेन्ना आंक्रेक येता
तुजो प्रत्येक हावेस

सपन जरी एक मनभुलांवणो
अदृश्य अनवळखी रूपकाः
पावलांची खुणा नासलेली
आसून लेगीत नासलेली पावूलवाट
ते पेटयतात सुरींग
तुज्यांतल्या चैतन्याचे
आपल्याक जाय तेन्ना

आपल्याक जाय तेन्ना
करतात तुका भाटां भेंसाचो धनी
आनी आपल्याक जाय तेन्ना
भोंवडायतात हातांत दिवन भिखेकट्टी
खिणाभितर ताऱ्याक हुबयता
मळबांत सर्गार लेगीत पावयता
सर्गाचे उंचायेर सावन
आपटिता सकल धर्तरेचेर
तरी लेगीत तूं वाटावता

सपन एक धाड्शी प्रकार
तूं एकटो लेगीत
उड्की घालून म्हाझुजांत
धूप करता आख्ख्या दुस्मानाच्या सैन्याचो
कांय पावट तूं करता वेव्हार
सपनाच्या पड्डयार पळयलेल्या सपनाचो
कांय पावट जशें पळयल्लें
ज्युस्त तशेंच घडटा
तरी लेगीत सपन
हें फकत सपन आसता
यादींच्या पड्ड्याचेर पळयल्लो सिनेमा

१०६. किरवंट

ही कविता म्हजे मावशभयणीक सर्गेस्त मावराक अर्पितां

एक दीस ईश्वरान
आपली किरवंट सोड्यली
किरवंटींत आशिल्ल्या जिवांतले
चिमटीभर जीव काडले
आनी आत्मे जावचे खातीर
सर्गभुंयेर अचळय शिंपडायले
मागीर त्या जिवांतलो जालो
एकान एक आत्मो

संवसारांत वचचे खातीर
तांकां सगल्यांक दाखयले रस्ते
खंयच्या गांवांत, खंयच्या कुसव्यांत
खंयच्या खिणांक कोणें वचचें
हाचें केलें मार्गदर्शन
मागीर फूंक मारून हुबयले वाऱ्यार
एकान एकल्याक

सोडून एकलो एकोडो आत्मो
बाकीचे सगले अवतरले धर्तरेचेर
ईश्वराच्या आदेशाक मान दिवन
रिगले आपल्या आपल्या जाग्यार
पूण थंय राविल्ल्या आत्म्यान
खरपणान केलो विरोध
ईश्वराच्या आदेशाचो

तेन्ना थंय मुखेल्यान म्हळें,
सदांच याद दवरची
तूं निर्मणी परमपित्याची
तूं एक बियाणें ताणें इत्माशक्तींतलें
ताचो हुकूम मोडचो न्हय
ही चाल रचणेन मांदपाची
आत्म्यान तेका जाब दिली

परमपित्याचो नियम आसा
पातक करचे पयलीं कोणाक
ख्यास्त फावो करची न्हय
परमपित्यान केल्लो नियम
स्वता ताणेंय मोडचो न्हय

इतल्यान थंड आयली चलून
 एकली सामकी जाणटेली
 आनी समजावणेच्या स्वरांत म्हळें,
 ईश्वरान धाडल्या जाल्यार
 वच पुता तूं संवसारांत
 तुज्या सगल्या प्रश्नांचें जाळें
 तो आपूण जावन सोड्यतलो

हय गे माते, खरें तुजें
 एकच उतर आयक म्हजें
 चुकी पयलीं कोणेंच कोणाक
 ख्यास्त भोगूंक लावंनये
 निर्मित्यान जे केल्यात नियम
 स्वता ताणेंय मोडूं नये

एक पावट एका जिवाक ताणें
 एके आंकेवोरच्या कुस्व्यांत
 मनीस जावचे खातीर
 धर्तरेचेर पाटयलो
 आनी थंयसर ताका
 त्या बाबड्या निरपराध जिवाक
 आकांताची ख्यास्त दिवन
 तडफड्य तडफड्य म्हूण तडफड्लो
 मागीर तो सोपतकच
 ताचे आवयचें कितें जालें
 ती कोणाच्या दारार पावली ?
 तुमकां खबर आसा व्हय?

ईश्वराणें गुपीत ईश्वर जाणा
 हांवें जें समजावपाचें तें
 तुका समजावन घेतलें
 तुज्या मनांतलें आतां जुवें
 ईश्वराच्या मुखारूच
 उक्तें करचें पड्टलें

जाल्यार सांग माते
 ताचें दर्शन म्हाका कशें जातलें ?
 तेन्ना तिणे म्हळें,
 थोड्या वेळान एक कीर्ण
 तुजे नदरेक दिसतलें
 तेंच कीर्ण तुजेकडेन उलयतलें
 थोड्या वेळान
 मातेन सांगिल्लें तशेंच घडलें

हांव तुज्या मुखार हजर आसां
 कितें विचारुंक जाय ?
 ईश्वराच्या किर्णा मुखार
 घातलें ताणें लोटांगण
 आनी विचारीत रावलो
 एकार एक प्रश्न -
 म्हज्या परमईश्वरा,
 कित्याक म्हूण म्हाका तुवें
 भोगणार भोगूंक वेंचून काडला ?

जे कुडीत हांव प्रवेश करतां
 ती कूड अपंगाची
 अर्दीकच्ची नदर डोळ्यांची
 अर्दीकच्ची तांक कानांची
 तकलेवेल्यान सांबाळूंक जावचो ना
 तोल ताचे अगडबंब कुडीचो
 जिवलेकूय हुकूम आसचो ना
 एका साद्या उतराचो
 केन्नाच उपयोग जावचो ना
 ताच्या निर्मळ हातांचो
 कित्याक दिता म्हाका सायबा
 भेस अपंग कुडीचो ?

जिवीतभर मार खायत दुसऱ्याचो
 उतरांचो आनी थोमण्यांचो
 श्राप, त्रास घरच्यांचो
 दिल्यारूच हांवें जेवपाचो
 एक गोटो शिताचो
 ना तर उपास पोटार रावपाचो
 मरतना मरण लेगीत उपाशीच
 नासतना थेंबोय वखदाचो
 असो कित्याक जावचो भेस
 म्हज्या देवा एका प्राण्याचो ?

हांव जीव तुजे किरवंटीतलो
 किरवंटीतल्यान काडटासतना
 तुजे चिमटेंत चिड्डून
 बोटाच्या आंगट्याक घट्ट चिकटल्लो
 प्रामाण्याकांतल्या प्रामाण्याकांतलो
 हांवें तुजी किरवंट भश्टायल्या व्हय ?
 तुजी नदर चुकयल्या व्हय ?

जापे खातीर तो
 ईश्वराक पळयत रावलो
 हाचें आतां कितें करचें
 असो ईश्वराकय प्रश्न पडलो

१०७. हांव कोण?

कोण म्हणटात म्हाका
हांव खंय आलतडचो
तर कोण म्हणटात पलतडचो
न्हय म्हूण हांव आलतडचो
न्हय म्हूण पलतडचो
हांव मांडवी आनी जुवारीचें
निसर्गीक मिलन जाता
ते शिमेवेलो जल्मी

कोण म्हणटात म्हाका
हांव खंय बाटको
जल्माचो धड हिंदूय न्हय
आनी धड क्रिस्तावूय न्हय
खरें सांगचें जाल्यार
मनीसपण म्हजो धर्म
मनीस म्हजो देवारो
सत्य म्हजो देव
असत्याचे गोंवटेक धरपी
नास हांव नास

कोण म्हणटात हांव खंय
भरवंशाचो मनीस न्हय
कोण म्हणटात हांव खंय
सामको भरवंशाचो मनीस
खुर्चे खातीर नाडेपेत्रां करतल्यांचीं
नाडेपेत्रां पळोवपी हांव एक प्रेक्षक
विस्वासा खातीर
दुस्वासाच्या भेंडार खोंट घालपी
हांव एक गुंडास्वामी

सावय- वेरेंच्यान
न्हंय हुपून आयिल्लो मनीस हांव
शांतादुर्गक आलतडी हाडून
तिचो राखणेची जापसालदारकी
खिकारलेलों हांव राखणदार
तिचे खातीर सोबीत सुंदर
किटल तयार करपी
प्राण्याच्या वंशाची मिरास

देवळाचे तेंगशेवेल्यान
खुरसाचे तेंगशेर पावतना
म्हज्या समाजाचो मोग
माडाच्या कवळांतल्यान
गायत वयतात गा वोंट म्हजे
धुमतात दिगंतरानी
आमच्या एकचारचें गीत

कोण म्हणटात म्हाका
हांव खंय भोंवडेकार
खिणांक हांगा जाल्यार
खिणांक आनी खंय
हांव काळजार हात धरून सांगतां
जंय कोंकणी थंय हांव

ते कोंकणीच्या काळजांत म्हजो गांव

नाकात म्हाका दुर्गचार
नाकात कसले भेदभाव
म्हज्या मोगाच्यानो, तुमीच तर
सगलीं म्हजीं भयणीं- भाव
तुमी दायज म्हाज्या काळजाचें
तुमी जैत म्हज्या भावनांचें

कोण म्हणटात म्हाका
हांव खंय हेड्गो
कोण म्हणटात हांव
निजाचो कोंकणी प्रेमी
कोंकणानूच दिला म्हाका थीर
म्हणूनच तर हांव आजूनय
आसा एका जाग्यार थीर
एकाचार खातीर घाम गळोवपी

हांव निजाचो शेतकार
कोंकणी सरस्पतीच्या पायांकडेन
स्वताक ओंवाळून वडोवपी एक भक्तसार
दुधसागराचो सांवार वझरो
मांडवी आनी जुवारीवेल्यान आयिल्लो
खारट खारसाट वारो

म्हज्या कार्या खातीर
क्रिस्ताचें उतर आसा
कृष्णाचें चक्र आसा
रामाचो बाण आसा
बापायची कुदळ आसा
आवयचो विळो आसा
हातांत नांगर धरूंक
भुंयेर म्हजे पांय आसात
उतरांची रास आसा
मोगांत तुमच्या बुड्पा खातीर
हड्ड्यांत एक काळीज आसा
आनी सगल्यांत म्हत्वाचें म्हळ्यार
गोंयचे म्हजे मातयेंतले
कवितेची सासाय आसा

१०८. चोरी

ते अरुंद बिंदीतल्यान वतना
घुस्मटटलो जीव वाऱ्या खातीर
बिंदीतल्या निमण्या तोंकाक पावतकच
आपशींच थांबलीं पावलां
पळोवन एक देखाव
रंगभुंयेवेल्या एका नाटकाचो

एक सात वर्सां पिरायेचें चली
कपड्यांचें नाशिल्लें धड
हातांत घेवन ताटली
थेट कुंटत चलून
म्हज्या म्हज्यांत आयली
आनी म्हाकाय आस्पावन घेतलो
त्या नाटकाच्या देखाव्यांत

कुटत कुटत आयिल्ले ते
चलयेच्या पोल्यांचेर
देंवतानाच सुकलेले दुकांचे थेंबे
म्हजा म्हज्यांत उबें रावन
मोन्यांनीच मुखार केली
आपल्या हातांतली
बोंते पडलेली ताटली
तिचे घारसुले बाबडे दोळे
पाविल्ले कपलाचे खोलीक
उतरांत नाशिल्लें त्राण
पोटाचे भुकेन भगतालें होमखण
वळवळटालो प्राण

त्या दिसा म्हज्याय हातांत
नासली एक लेगीत दमडी
ते चलयेचे ताटले वरी
म्हज्याय बोल्साक पडलेले बोंते
ताका थंयच राव म्हूण सांगून
धांवलों लागींच आशिल्ल्या दुकानार

मागलें इल्लें उदक आनी
ल्हवूच चोरलो एक उंडो
म्हजी जिवीतांतलो हावें केल्लो
हो पयलोच चोरयेचो अपराध हो

परत धांवत आयलों
ते चलये म्हऱ्यांत व्हड उमळशिकेन
पूण हांव पावचे पयलींच
पडलेलें दिसलें ते धर्तरेचेर
उदक फाफुडलें दोळ्यांचेर
पाजोवपाचो केलो प्रयत्ना
पूण पाजयल्लें उदक
देवना जालें गळ्यासकल
बंद पाडल्यान ताचे कुडीची
सगळी यंत्रणा
हांव मात खूंट कसो थंयच उबो
येवजीत आनी पळेत
इतल्या व्हड अन्नदात्याच्या संवसारांत
भुकेन वळवळत मेल्लें
मरण एका सान बायचें
एक तिका जावचे खातीर
ताच्या कपला
देवले आनी थांबलें
एक एकसुरेंच
दूक म्हज्या दोळ्यातलें !

१०९. मौनपण

हांव उलयतलों मौनपणान
मौनपणान उक्तायतलों व्यथा
बरयतलों पुस्तकाचें पानान पान
आनी दवरतलों समेस्तां मुखार
एका शिड मोडलेल्या व्हड्याक
दर्यात ल्हारांचेर घुवांड्यो काडच्यो पडटात
मागीर ते बुडटा
ल्हारांचे धपके खायत
ना तर लागतात खंयचे तरी तडीक
कोण नाशिल्ल्या बेवारशावरी
म्हज्याय काळजाची तुटल्या दोरी
आनी काळीज जाला सैरेभैर
त्या व्हड्या वरी

हांव गायतलों मोनेपणान
एकलेपणाचें निर्माण जाल्लें खोल
पोखलेच्या दुखण्याचें दुखेस्त गीत
गायतना हांव रडटलों
म्हज्या दोळ्यांतल्यान देंवतलीं दुकां
म्हज्या वांगडा दुसऱ्या कोणेंच
दुखी जावप वा रडप ना
हांव जातलों खंती
पूण म्हज्या वांगडा कोणेंच
खंती जावपाचें ना

हांव मारतलों हुयेली मौनपणान
एका काळार मारिल्ल्यो
गळ्यांत म्होंवापरस उंचेली म्होंवाळसाण
आतां साकरेपरस उंचेली गोडसाण आसताना
तेन्ना गायतलों संवसाराच्या एकचारपणाचीं
आनी मनशांच्या मनीसपणाचीं गितां
उतरांच्या आदारान आनी
उस्पतलों काळजांतलें सगलें बरें-वायट
मनोरंजनांच्या माध्यमांतल्यान

हांव मारतलों आड्ड्यो मौनपणान
म्हज्या गळ्यांतली वाणी सांडल्या
वाणयेंतलीं उतरां सांडला
उतरांतलो अर्थ सांडला
अर्थांतलो सार सांडला
सारांतलो संवसार सांडला
संवसारांतले स्वर सांडल्यात
अनवळखी प्रवासाचे वाटेर

हांव मागतलों मौनपणान
पायां पडून हात जोडून
म्हज्या गळ्यांतल्या स्वरांक पुनर्जल्म

११०. उमाळे

आयच्या दुखींक पेलपा खातीर
कालच्या सुखाची याद बरी
काळखी संवसागक उजवाडावूंक
हांशाचिं कीर्ण पेटय एक तरी

तुज्या आत्मविस्वासान
उखल पावल येशा दोंगरा वाटेन
कश्ट कशेच सोपचे नात एका दिसान

तूं सोदीत आसाय रे नासलेल्याक
आसलेलें तूं व्हाडावून बसलाच
तुजे माणकुलेपणाचें हांशें
संपूर्णतायेन तूं विसरून बसताय

आशेचे नशेन्तूं गुल्ल जालाय
येनान बांदूंक नासलेली गांठ सोडपाच्या
तुजच गोमटी भोंवतें फांस बादला
फाट केल्या रस्त्याक मनीषणाच्या.

१११. म्हज्या श्रीकृष्णा

म्हज्या मस्तकाचें श्रीफळ म्हज्या श्रीकृष्णा
हांव तुमकां भेटयतां
म्हज्या श्रमाचें मोल म्हज्या श्रीकृष्णा
तुकाच अर्पण करतां
म्हज्या जीवाची पण्टीय म्हज्या श्रीकृष्णा
तुज्याच पायांकडन दवरतां
म्हजे कुडीचो एकान एक सांदो
तुज्याच नांवांन लोकार्पण
तुज्या तेजाचे एके किटीन
कर म्हाका प्रकाशमय
म्हज्या मनाची सतार म्हज्या श्रीकृष्णा
तुका जाय तशी वाजय
तुजे मुरलीचो नाद म्हज्या परमसत्त्या
म्हाका दान दी
म्हज्या आत्मतेजा म्हजी जीवन यात्रा
तुज्या नांवांक समर्पण,
समर्पण तन-मन-धन.

आयक म्हज्या श्रीकृष्णा
तुज्या लागीं म्हजी एकूच विनंती आसा
म्हज्या जिवीताचे वाटेर
हांव आतां सर्व वाटानी थकलां
त्याखातीर आतां उपकार करुन
क्रिस्ताचो अवतार घेउन येउन
म्हज्या कश्टांच्या खुरसाक
मातसो खांद मारशी
म्हज्या श्रीकृष्णा ?

श्री. जॅस फेर्नादीश

6 सेतेंबर, 1941

पाळोळेच्या सैमसोबीत वाठारांत
जल्मलो अथांग वर्वाच्या
आनी उगत्या मळबाच्या हावेसाचो मनीस-

जॅस फेर्नादीश

मुळावें शिकप-लिलेवाचें सातवें वर्स
इंग्लीशींतल्यान बी.ए.
आनी सेनीटरी इन्स्पेक्टर कोर्स.

पुर्तुगीज मुळावो शिक्षक
आनी सर्वेयतांस इन्स्पेक्टर
म्हूण सुरवेचो वावर
उपरांत सरकारी भलायकी खात्यांत
सेनीटरी इन्स्पेक्टर म्हूण नोकरी
.....सद्याक बसपनारी !

कोंकणी बरोवप्यांचो एकवट,
कोंकणी भाशा मंडळ-गोंय, लेखक संघ
ह्या संस्थांचो जिवीत काळाचो वांगडी.
कोंकणी चळवळींतलो एक निश्ठावान सवंगडी.....

लिखणेची धुरव्यात धाव्या वर्सा
पुर्तुगीज, इंग्लिश आनी कोंकणी
विसाळीं, नेमाळीं, आकाशवाणी आनी दूरदर्शन
आदीं माध्यमांतल्यान घडलां तांचें साहित्यदर्शन.....

तियात्र, खेळ-तियात्र, नाटकां आनी एकांकिका-
बरोवन हाडल्यात पालकार.....भावल्यात रसिका.....

बरोवन कथा, कावंबरी-
भरल्या कोंकणी साहित्याची तिजोरी.....
तांच्या साहित्याचो आस्पाव जाला पाठ्यपुस्तकांनी
आनी साहित्य अकादेमीच्या प्रातिनिधीक संग्रहांनी.....

तांच्या साहित्याक,
कथा, कविता, मांडयाळीतांक, तियात्रांक, नाटकांक
फावो जाल्यांत इनामां
तांणी जोडल्या मोटी नामना.....

ख्रिस्ती धर्मांथांचो केला तांणी अणकार
शियाव ते एक पत्रकार आनी चित्रकार
फा. थॉमास स्टीवन कॅत्राचो तांकां लाबला
प्रतिशटेचो जेजवीत आंतोन पेरेर पुरस्कार.

अनंत अग्नी